

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

Vilija Petraškaitė

PELNINGUMO VEIKSNIŲ TYRIMAS ĮMONĖJE UAB „X“

Bakalauro darbas

Darbo vadovas:
prof.dr. Lina Dagilienė

Kaunas 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

PELNINGUMO VEIKSNIŲ TYRIMAS ĮMONĖJE UAB „X“

Apskaita

Auditas

Bakalauro darbas

Studentas.....
(parašas)

Vilija Petraškaitė VABA-1

2015m. gegužės 26d.

Vadovas
(parašas)

prof.dr. Lina Dagilienė

201..m.
(mėnuo, diena)

Recenzentas
(parašas)

.....
(pedagoginis vardas, mokslinis laipsnis, vardas, pavardė)

201..m.
(mėnuo, diena)

Kaunas 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
EKONOMIKOS IR VERSLO FAKULTETAS

Vilija Petraškaitė

Apskaita 612N40002

Baigiamojo bakalauro darbo „Pelningumo veiksnių tyrimas įmonėje UAB „X“

AKADEMINIO SĄŽININGUMO DEKLARACIJA

20 15 m. gegužės 26 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano **Vilijos Petraškaitės** baigiamasis bakalauro darbas tema „Pelningumo veiksnių tyrimas įmonėje UAB „X“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

(parašas)

Petraškaitė, V. (2015). Profitability Factors Study in an Enterprise UAB „X“. Bachelor's Final Degree Project in Accounting. Study Programme 612N40002. Supervisor prof.dr. L. Dagilienė. Kaunas: School of Economics and Business, Kaunas University of Technology.

SUMMARY

The relevance of the topic. In order to maintain a company and be able to continue its activities in the competitive market, top management of the company has to be aware of profitability and factors, which influence it. One of the most popular method to analyse profitability is ratio analysis, which shows the structure of the particular profitability and the main factors, which influence it. When getting know the profitability factors, companies can use some methods to increase its level.

The aim of this study is to examine the profitability factors and provide ways to improve profitability.

The object of the study: the profitability of an enterprise UAB X.

The goals of this study are:

1. To perform financial analysis of an enterprise UAB X and identify main problems of its profitability;
2. To conduct a review of the theoretical profitability factors in determining approaches on how to improve the profitability of an enterprise UAB X;
3. To perform financial and economical calculation in order to increase the profitability of an enterprise UAB X.

The study contains three main parts. In the first part, the main problems of an enterprise UAB X are determined by using horizontal, vertical and financial ratios analyses. In the second part of the study, theoretical profitability factors, profitability analysis, ratios and methods, how to increase profitability, are reviewed. The third part covers economical and financial calculations on how to improve the profitability of an enterprise UAB X by using costs cutting method.

The results of the study, obtained by using costs cutting method in improving profitability of an enterprise UAB X, revealed that it is possible to increase profitability by cutting costs of telecommunication, car rent and lease payments. The results can be used by managers of an enterprise UAB X, when deciding whether to use costs cutting in further activity seeking to increase its profitability, or not.

Bachelor study consists of 66 pages, 19 pictures, 19 tables and 10 appendixes.

Key words: profitability, factors, increase profitability, ratios.

TURINYS

IVADAS.....	8
1. UAB „X“ SITUACIJOS ANALIZĖ	9
1.1. UAB „X“ charakteristika.....	9
1.2. UAB „X“ veiklos finansinė analizė.....	10
1.2.1. Horizontali analizė	10
1.2.1.1. Balanso horizontali analizė	11
1.2.1.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos horizontali analizė.....	14
1.2.2. Vertikali analizė	16
1.2.2.1. Balanso vertikali analizė	16
1.2.2.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos vertikali analizė.....	17
1.2.3. Santykinų rodiklių analizė	18
1.2.3.1. Pelningumo rodikliai	19
1.2.3.2. Skolų valdymo rodikliai	20
1.2.3.3. Likvidumo rodikliai.....	21
1.2.3.4. Apyvartumo (turto valdymo) rodikliai	22
2. TEORINIS PELNINGUMO DIDINIMO SPRENDIMŲ PAGRINDIMAS	25
2.1. Pelningumo samprata ir pelningumo veiksniai	25
2.2. Pelningumo analizės tikslai ir metodai	26
2.3. Pelningumo didinimas	30
2.3.1. Sąnaudų mažinimas	31
2.3.2. Pajamų didinimas.....	33
2.3.3. Kiti pelningumo didinimo metodai.....	34
3. UAB „X“ PELNINGUMO DIDINIMO SPRENDIMAI IR JŲ REZULTATAI.....	36
3.1. Detali UAB „X“ veiklos sąnaudų analizė.....	36
3.2. Veiklos sąnaudų mažinimo kryptys.....	38
3.2.1. Ryšių sąnaudų mažinimas.....	39
3.2.2. Automobilių nuomos sąnaudų mažinimas	41
3.2.3. Patalpų nuomos sąnaudų mažinimas	42
3.2.3.1. Komunalinių sąnaudų mažinimas	43
3.3. Projektinių skaičiavimų įtaka įmonės pelningumui.....	44
IŠVADOS.....	49
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	51
PRIEDAI	54

Paveikslai

1 pav. UAB „X“ balanso turto dalies kitimo dinamika 2012-2014m.	11
2 pav. UAB „X“ atsargų, išankstinių apmokėjimų ir per 1m. gautinų sumų kitimo dinamika 2012-2014m.	12
3 pav. UAB „X“ pinigų kitimo dinamika 2012-2014m.	12
4 pav. UAB „X“ įstatinio kapitalo ir perkainojimo rezervo kitimo dinamika 2012-2014m	12
5 pav. UAB „X“ rezervų ir nepaskirstyto pelno (nuostolių) kitimo dinamika 2012-2014m.	13
6 pav. UAB „X“ įsipareigojimų kitimo dinamika 2012-2014m.	13
7 pav. UAB „X“ pajamų, savikainos ir veiklos sąnaudų kitimo dinamika 2012-2014m.	14
8 pav. UAB „X“ veiklos ir grynojo pelno (nuostolių) kitimo dinamika 2012-2014m	15
9 pav. UAB „X“ turto dalies vertikali analizė ir jos kitimo dinamika 2012-2014m.	16
10 pav. UAB „X“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų vertikali analizė ir jos kitimo dinamika 2012-2014m.	17
11 pav. UAB „X“ pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dalis struktūroje ir kitimo dinamika 2012-2014m	17
12 pav. UAB „X“ veiklos sąnaudų ir grynojo pelno dalis struktūroje ir kitimo dinamika 2012-2014m.	18
13 pav. Pelningumą lemiantys veiksniai	26
14 pav. Pelningumo analizės metodikos	27
15 pav. Pelningumo rodiklių grupės	28
16 pav. Pelningumo rodiklių grupės pagal Peresiamy	28
17 pav. Pelningumą didinantys metodai	31
18 pav. UAB „X“ veiklos sąnaudų mažinimo kryptys	39
19 pav. Perskaičiuoti UAB „X“ pelningumo rodikliai	48

Lentelės

1 lentelė. UAB „X“ prekybinių taškų ir darbuotojų skaičiaus kitimas 2012-2014m.	9
2 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos pelningumo rodikliai	19
3 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos skolų valdymo rodikliai	20
4 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos likvidumo rodikliai	21
5 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos apyvartumo rodikliai	22
6 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos turto valdymo rodikliai	23
7 lentelė. Pelningumo rodiklių formulės ir juos nagrinėję autoriai	30
8 lentelė. UAB „X“ veiklos sąnaudų struktūra %, 2012-2014m.	36
9 lentelė. UAB „X“ bendrųjų ir administracinių sąnaudų detali analizė 2012-2014m.	37
10 lentelė. Ryšių operatorių teikiamų paslaugų ir jų kainų (€, be PVM) palyginimas	40
11 lentelė. Ryšių sąnaudų mažinimas	41
12 lentelė. Automobilių nuomos sąnaudų paskaičiavimas 2014m.	42
13 lentelė. Automobilių nuomos sąnaudų mažinimas	42
14 lentelė. Patalpų nuomos sąnaudų mažinimas	43
15 lentelė. UAB „X“ komunalinių paslaugų sąnaudos 2012-2014m., €	43
16 lentelė. Komunalinių sąnaudų mažinimas	44
17 lentelė. Veiklos sąnaudų mažinimo priemonės	45
18 lentelė. Bazinė ir projektuojama pelno (nuostolių) ataskaita	45
19 lentelė. Bazinis ir projektuojami balansai	47

IVADAS

Tyrimo aktualumas. Laisvosios rinkos ekonomikos sąlygomis, visos įmonės, nepriklausomai nuo jų amžiaus, dydžio, veiklos pobūdžio, yra suinteresuotos išlaikyti savo konkurencingumą rinkoje ir gebėti tęsti vykdomą veiklą. Įvairiais aspektais įmonės veiklos efektyvumą, konkurencingumą ir tikslų pasiekimą vertinti padeda uždirbamo pelno dydis ir apskaičiuotas pelningumas.

Pelningumo rodikliai įmonių vadovams pateikia svarbią ir aktualią informaciją, kurios pagalba galima identifikuoti tam tikras verslo problemas bei nustatyti tai lėmusias priežastis. Todėl šiuos rodiklius skaičiuoja net ir pelningos įmonės, kadangi išanalizavus jų pokyčius ir įtakojančius veiksnius, palyginus rodiklius su praėjusiais metais ar šakos duomenimis, galima identifikuoti bei prognozuoti įmonės veiklos rezultatus.

Norint pagerinti įmonės pelningumo rodiklius, yra būtina nustatyti veiksnius, darančius įtaką pelningumui, suprasti tų veiksnių struktūrą. Mokslinėje literatūroje yra gausu pelningumą ir jį lemiančius veiksnius nagrinėjančių autorių, kurie pateikia keletą metodų bei priemonių, kaip, priklausomai nuo įmonės situacijos, galima padidinti pelningumą.

Tyrimo objektas – įmonės UAB „X“ pelningumas.

Tyrimo tikslas - išanalizuoti įmonės UAB „X“ pelningumą lemiančius veiksnius ir numatyti pelningumo gerinimo būdus.

Darbo uždaviniai:

1. Atlikti įmonės UAB „X“ finansinę analizę, identifikuojant pagrindines pelningumo problemas;
2. Atlikti teorinę pelningumo veiksnių apžvalgą, nustatant metodus, kaip būtų galima pagerinti įmonės UAB „X“ pelningumą;
3. Atlikti finansinius, ekonominius skaičiavimus, siekiant pagerinti įmonės UAB „X“ pelningumą.

Darbe naudojami **metodai**: sisteminė mokslinių šaltinių analizė, grafinis vaizdavimas, horizontalioji ir vertikalioji finansinių ataskaitų analizė, santykinų rodiklių analizė, lyginamoji analizė, realistinio scenarijaus metodas.

Tyrimo reikšmingumas. Tyrimo metu atlikti projektiniai skaičiavimai ir gauti rezultatai turi praktinę naudą, kadangi įmonėje UAB „X“ iki šiol nebuvo atlikta detali pelningumo veiksnių analizė. Apskaičiuoti pelningumo rodikliai, nustatyta jų kitimo dinamika, pokyčius lemiantys veiksniai ir pelningumo didinimo galimybės yra naudingi vadovams, nes atspindi realią įmonės situaciją. Tyrimo rezultatų pagrindu įmonės vadovai gali priimti sprendimus, kaip pagerinti įmonės veiklą ir pelningumą.

1. UAB „X“ SITUACIJOS ANALIZĖ

Norint išanalizuoti įmonės finansinius rezultatus yra svarbu suprasti įmonės charakteristiką, jos veiklos ypatybes.

1.1. UAB „X“ charakteristika

Veiklos istorija. Uždaroji akcinė bendrovė „X“ įsteigta 1992m. vasario mėn. 6d. Kaune. Bendrovė yra lietuviško kapitalo, kadangi visi jos akcininkai yra Lietuvos fiziniai asmenys. Įmonė UAB „X“ prekybinius taškus turi didžiuosiuose Lietuvos miestuose: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Tauragėje, Plungėje. Prekybinių taškų skaičiaus kitimas pateiktas 1 lentelėje. Kaip matyti iš pateiktos lentelės, UAB „X“ prekybinių taškų skaičius kito nežymiai – 2014m. atidarė vieną naują parduotuvę Klaipėdoje. Atsigaunant statybų verslui, nekilnojamojo turto rinkai, UAB „X“ planuoja išplėsti prekybinius taškus, mažmeninę ir didmeninę prekybą padidinti 10-čia procentų.

1 lentelė. UAB „X“ prekybinių taškų ir darbuotojų skaičiaus kitimas 2012-2014m.

Metai	2012	2013	2014	Pokytis % 2012-2014
Prekybiniai taškai	14	15	15	7,14
Metinis darbuotojų skaičius	133	131	137	3,01
Vadovų skaičius	4	4	4	-

Kintant prekybinių taškų skaičiui, keičiasi ir įmonėje dirbančių darbuotojų skaičius (1 lentelė). UAB „X“ vadovaujančio lygio darbuotojų skaičius 2012-2014m. laikotarpiu nekito – dirbo 4 asmenys. Tuo tarpu metinis darbuotojų skaičius kito netolygiai: 2012-2013m. sumažėjo 2 darbuotojais, 2013-2014m. įmonė priėmė 6 naujus darbuotojus. Šiuos pokyčius sąlygojo vieno Vilniaus prekybos taško perkėlimas į Kauną 2013m.

Veiklos sritis, teikiamų paslaugų asortimentas. Nuo įsteigimo pradžios UAB „X“ išgarsėjo kaip kilimais ir kiliminėmis dangomis prekiaujanti parduotuvė. Vystant veiklą ši specifika buvo išlaikyta ir netgi išplėta – UAB „X“ tapo moderniausiu interjero apdailos medžiagų prekybos tinklu visoje Lietuvoje.

Pagrindinis įmonės veiklos objektas – prekyba, paslaugos, gamyba. UAB „X“ užsiima didmenine ir mažmenine prekyba statybos ir apdailos prekėmis, paslaugų teikimu bei nekilnojamojo turto nuoma.

Pagrindinių įmonės teikiamų paslaugų asortimentas yra:

- tekstilės gaminių gamyba;
- grindų ir sienų dengimas;
- tekstilės gaminių didmeninė prekyba;
- baldų, kilimų ir apšvietimo įrangos didmeninė prekyba;

- specializuota projektavimo veikla;
- nuosavo nekilnojamo turto pirkimas, pardavimas, nuoma ir eksploatavimas.

Siekdama teikiamomis paslaugomis patenkinti vartotojų poreikius, pritraukti naujus klientus bei išsilaikyti konkurencinėje aplinkoje, UAB „X“ nuolatos dalyvauja įvairiose parodose, kadangi vienas iš pagrindinių įmonės tikslų yra konkuruoti su panašius produktus parduodančiomis įmonėmis, prekiaujant įdomiomis, naujomis stiliumi ir kokybe prekėmis, kokių konkurentai negali pasiūlyti vartotojams. UAB „X“ 2014m. įdiegė klientų aptarnavimo standartą, kuris turėtų padidinti pardavimus ir aptarnavimo kultūrą, stiprinti bendrovės konkurencingumą rinkoje.

Valdymas. Remiantis įmonės UAB „X“ įstatais, aukščiausio kolegialūs valdymo organai yra Visuotinis akcininkų susirinkimas ir valdyba. Valdybą sudaro 4 nariai, o jos veiklai vadovauja valdybos pirmininkas, kuris renkamas iš valdybos narių. UAB „X“ taip pat turi vienasmenį valdymo organą administracijos vadovą – generalinį direktorių. Įmonės vadovas yra fizinis asmuo. Stebėtojų taryba įmonėje nesudaroma. UAB „X“ įmonės valdymo organizuose pareigas einantys asmenys yra ilgamečiai įmonės darbuotojai, todėl turi sukaupę pakankamai žinių ir patirties sėkmingai įmonės veiklai vykdyti.

1.2. UAB „X“ veiklos finansinė analizė

Naudojant įmonės UAB „X“ pirmines finansinės atskaitomybės (balanso, pelno (nuostolių)) ataskaitas galima atlikti finansinės situacijos analizę. Ši analizė susideda iš horizontalios, vertikalios bei santykinų rodiklių analizių. Finansinei analizei naudojami duomenys yra patikimi ir pagrįsti, kadangi įmonės UAB „X“ finansinės ataskaitos (žr. 1-2 priedus) yra audituojamos. Finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis buhalterinę apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais ir UAB „X“ apskaitos politikoje patvirtintomis metodikomis.

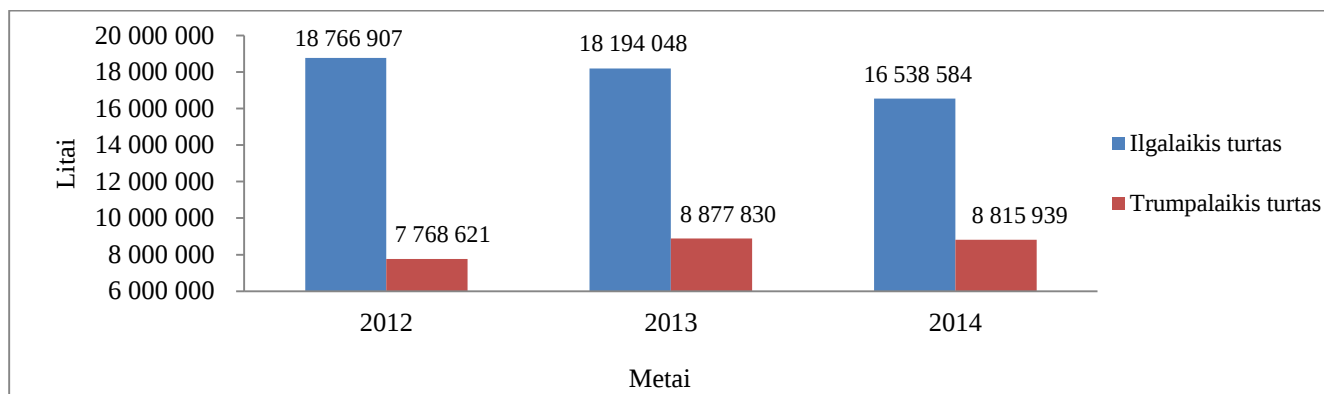
Finansinės situacijos analizės metu vertinami trejų ataskaitinių metų (2012-2014m.) finansiniai duomenys, pateikti to laikotarpio nacionaline valiuta – litais. UAB „X“ finansinės atskaitomybės metai sutampa su kalendoriniais metais. Finansinė analizė padeda nustatyti finansinių ataskaitų elementų dinامينius pokyčius, struktūrą, tarpusavio ryšius bei gautus rezultatus palyginti tarpusavyje ir su šakos duomenimis.

1.2.1. Horizontali analizė

Horizontali finansinių ataskaitų analizė atskleidžia atskirų ataskaitų straipsnių dinamiką analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu. Analizės metu ataskaitinių metų duomenys lyginami su prieš tai buvusiais ataskaitiniais metais bei paskaičiuojamas pokytis per laikotarpį. Šios analizės metu rodikliai skaičiuojami absoliutiniais dydžiais ir santykiniais (procentiniu pokyčiu). Atlikta horizontali UAB „X“ analizė pateikta 3-4 prieduose.

1.2.1.1. Balanso horizontali analizė

Remiantis atlikta horizontalia analize (žr. 3 priedą), UAB „X“ turtas turtas analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu vieningos tendencijos neturėjo – 2013m. padidėjo 2,02%, 2014m. sumažėjo 6,34%. Per visą laikotarpį turto įmonėje sumažėjo 1 181 tūkst. Lt (4,45%). Šiam neigiamam turto pokyčiui didžiausią poveikį darė ilgalaikio turto mažėjimas (1 pav.) – per 2012-2014m. sumažėjo 11,87%. Tuo tarpu trumpalaikis turtas (1 pav.) kito netolygiai – 2012-2013m. pastebimas 2,02% augimas, o 2013-2014m. – 6,34% mažėjimas.

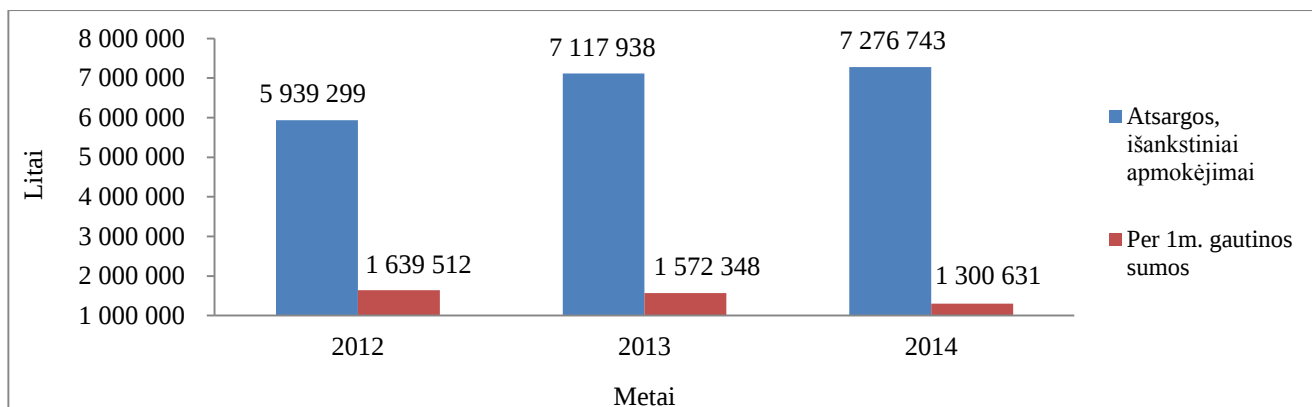

1 pav. UAB „X“ balanso turto dalies kitimo dinamika 2012-2014m.

UAB „X“ ilgalaikio turto žymius pokyčius sąlygojo materialiojo turto (žr. 3 priedą) mažėjimas 11,75% visu analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu. Materialiojo turto mažėjimui didžiausią įtaką darė pastatų ir statinių mažėjimas 17,96% (2 296 835 Lt) bei transporto priemonių mažėjimas 29,39% (61 303 Lt). Didžioji turto vertės sumažėjimo dalis susidarė dėl turto nusidėvėjimo ir jo nurašymo į veiklos sąnaudas (1 990 974 Lt).

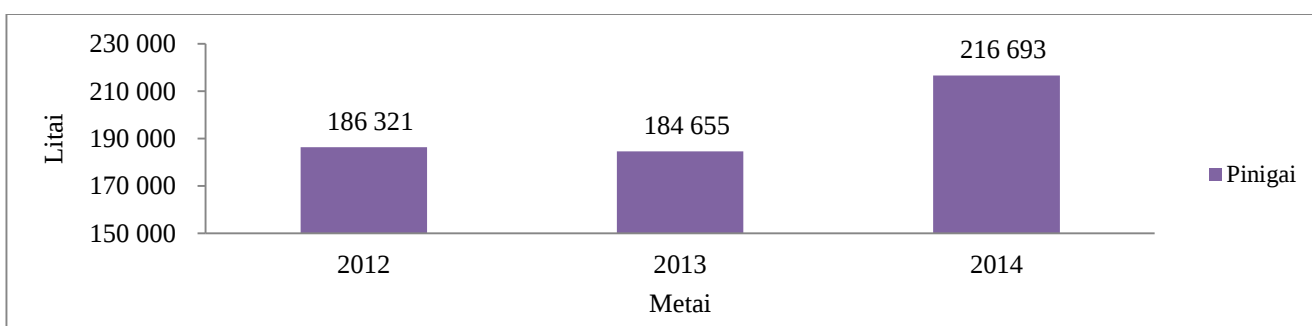
Bendrą ilgalaikio turto mažėjimą per laikotarpį taip pat sąlygojo 60,71% sumažėjęs kitas ilgalaikis turtas (žr. 3 priedą), kurį sudarė ilgalaikiai užstatai pagal nekilnojamojo turto nuomos sutartis. Nematerialiojo turto straipsnyje 2013-2014m. pastebimas augimo tempų mažėjimas 36,26%. Nors ši turto rūšis 2012-2013m. ir išaugo 2984,75%, tačiau procentinis augimas neatsvėrė kitų ilgalaikio turto straipsnių vertinio mažėjimo.

Trumpalaikio turto (1 pav.) augimą per 2012-2014m. laikotarpį labiausiai lėmė atsargų (2 pav.) augimas 21,70%, kadangi išaugo pirktų prekių, skirtų perparduoti, poreikis. Pinigai ir pinigų ekvivalentai (3 pav.) išaugo 16,30% per visą laikotarpį ir taip pat prisidėjo prie trumpalaikio turto augimo 2012-2014m. Visas atsargas bei esamas ir būsimas pinigines įplaukas įmonė yra įkeitusi užtikrinti įsipareigojimus bankams, todėl jų augimas negali būti vertinamas vien teigiamai, kadangi tai taip pat rodo finansinių skolų augimą.

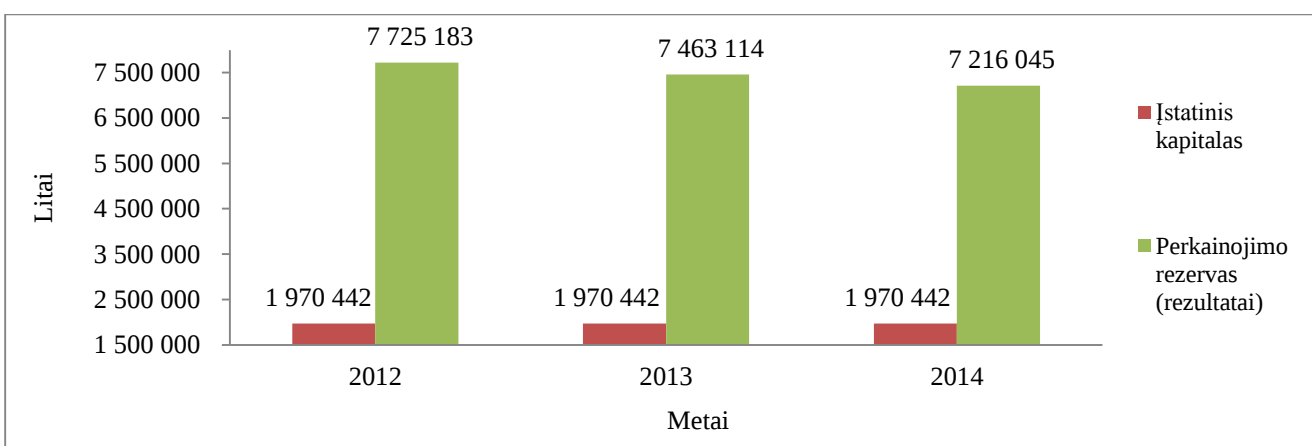
2 pav. UAB „X“ atsargų, išankstinių apmokėjimų ir per 1m. gautinų sumų kitimo dinamika 2012-2014m.

Atsargų ir pinigų straipsnių poveikį trumpalaikio turto augimui stabdė trumpalaikių gautinų sumų (2 pav.) tendencingas mažėjimas – 2012-2013m. sumažėjo 4,10% (67 164 Lt), 2013-2014m. – 17,28% (271 717 Lt), kurį sąlygojo pirkėjų įsiskolinimų (žr. 3 priedą) mažėjimas.

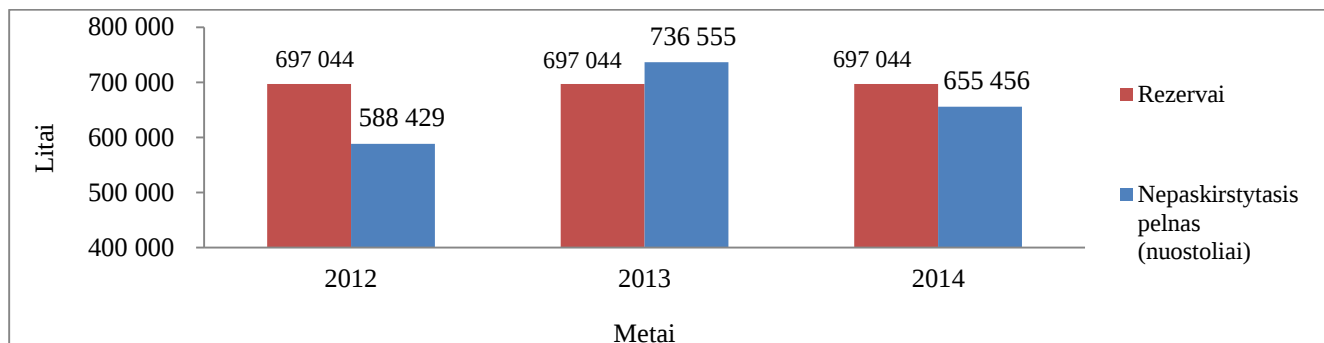
3 pav. UAB „X“ pinigų kitimo dinamika 2012-2014m.

Nuosavo kapitalo (žr. 3 priedą) kitimas taip pat neigiamas – visu nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo 4,03% (442 111 Lt). Šį mažėjimą labiausiai sąlygojo perkainojimo rezervo (4 pav.) tendencingas mažėjimas dėl perkainoto ilgalaikio turto nusidėvėjimo – 2012-2014m. sumažėjo 6,59% (509 138 Lt).

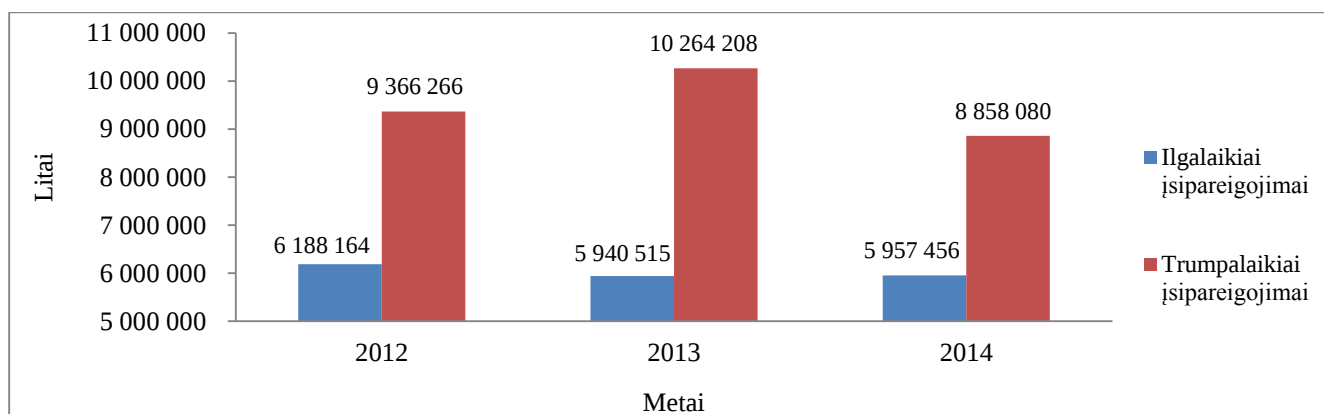
4 pav. UAB „X“ įstatinio kapitalo ir perkainojimo rezervo kitimo dinamika 2012-2014m.

Nuosavo kapitalo mažėjimą dėl perkainojimo rezervo (4 pav.) neigiamo kitimo dalinai kompensavo nepaskirstyto pelno (5 pav.) didėjimas 2012-2014m. 11,39% (67 027 Lt), kadangi buvo kaupiamas nuostoliui sumažinti. UAB „X“ įstatinis kapitalas ir rezervai 2012-2014m. laikotarpiu nepakito ir nuosavo kapitalo kitimui įtakos nedarė.

5 pav. UAB „X“ rezervų ir nepaskirstyto pelno (nuostolių) kitimo dinamika 2012-2014m.

UAB „X“ įsipareigojimai (6 pav.) analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu turėjo neigiamą tendenciją – sumažėjo 4,75%. Šį kitimą salygojo tiek ilgalaikių, tiek trumpalaikių įsiskolinimų mažėjimas. Ilgalaikiai įsiskolinimai per 2012-2014m. kito netolygiai. 2012-2013m. sumažėjo 4,00% (247 649 Lt) dėl 3,67% (191 821 Lt) sumažėjusių ilgalaikių finansinių įsiskolinimų (žr. 3 priedą). 2013-2014m. ilgalaikiai įsiskolinimai nežymiai išaugo – 0,29% (16 941 Lt) dėl įsipareigojimų kredito įstaigoms (žr. 3 priedą). Per visą laikotarpį ilgalaikių įsipareigojimų augimo tempas sulėtėjo 3,73%.

6 pav. UAB „X“ įsipareigojimų kitimo dinamika 2012-2014m.

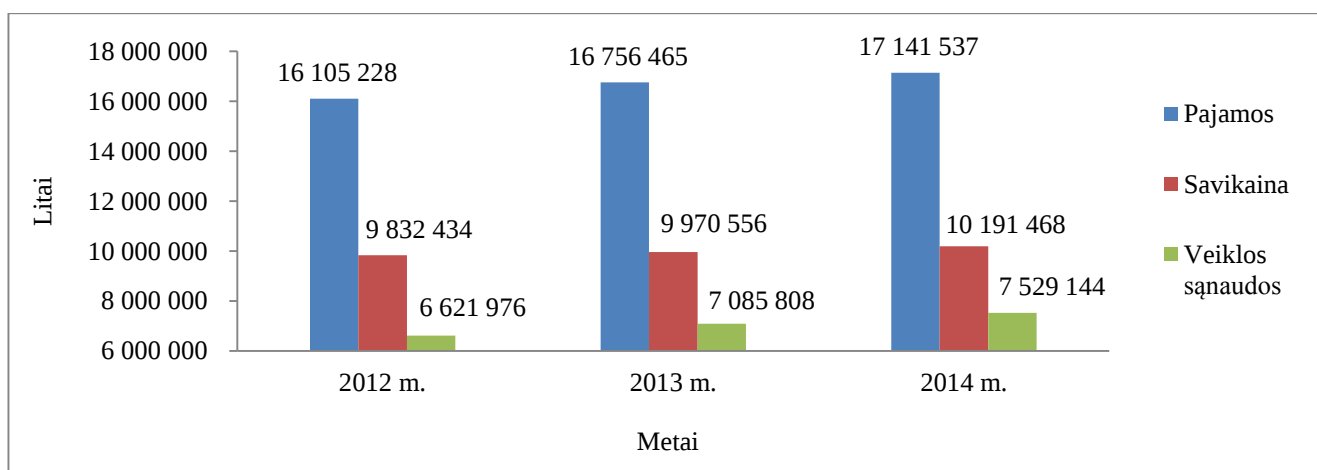
Tuo tarpu trumpalaikiai įsipareigojimai (6 pav.) turėjo priešingą kitimo tendenciją nei ilgalaikiai. 2012-2013m. trumpalaikiai įsipareigojimai išaugo 9,59% (897 942 Lt). Kaip matyti iš 3 priedo, šį augimą lėmė beveik visų trumpalaikių įsiskolinimų straipsnių augimas 2012-2013m. Labiausiai išaugo kitos finansinės skolos - 78,05% (288 667 Lt), kadangi įmonė 2012m. sudarė 1 naują finansinės nuomos sutartį transporto priemonei (krautuvui) pirkti. Skolos tiekėjams taip pat ženkliai prisidėjo prie trumpalaikių įsipareigojimų didėjimo – 2012-2013m. išaugo 18,07% (541 580Lt).

2013-2014m. trumpalaikių įsipareigojimų (6 pav.) augimo tempas sumažėjo 13,70% (1 406 128 Lt). Priešingai nei 2012-2013m. ši mažėjimą sąlygojo tik dalies trumpalaikių įsipareigojimų straipsnių (žr. 4 priedą) mažėjimas. Labiausiai lėmė 31,43% (1 112 085 Lt) sumažėjusios skolos tiekėjams ir ilgalaikių skolų einamųjų metų dalies smukimas 53,40% (609 308 Lt). Per visą laikotarpį trumpalaikių įsipareigojimų augimo tempas sulėtėjo 5,43%.

Sumažėjęs įsipareigojimų lygis parodo, kad įmonė UAB „X“ per visą analizuojamą 2012-2014m. laikotarpį skolų grąžino daugiau nei prisiėmė naujų įsipareigojimų. Tokia situacija yra gera, nes UAB „X“ finansinėms skoloms padengti ir taip jau yra įkeitusi savo atsargas ir visas pinigines įplaukas. Didesnis įsiskolinimų augimas (ypatingai finansinių skolų) skatintų tik didesnę atsargų ir pinigų augimą bei tolimesnį įkeitimą.

1.2.1.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos horizontali analizė

Iš atliktos horizontalios pelno (nuostolių) ataskaitos analizės (žr. 4 priedą) matyti, kad UAB „X“ pardavimo pajamos (7 pav.) analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu tendencingai išaugo 6,43% (1 036 309 Lt). Šį augimą lėmė suteiktų paslaugų pajamų augimas 39,12% (230 745 Lt) bei 5,19% (805 564 Lt) padidėjusios perparduotų prekių pajamos. Didėjant pardavimų lygiui pardavimo savikaina (7 pav.) per 2012-2014m. laikotarpį didėjo taip pat – 3,65% (359 034 Lt). Kadangi pardavimo pajamų ir savikainos kitimo tendencija buvo ta pati, o pardavimo pajamos padidėjo labiau nei savikaina, todėl bendrojo pelno (žr. 4 priedą) kitimo tendencija yra didėjanti – išaugo 10,80% (677 275 Lt).

7 pav. UAB „X“ pajamų, savikainos ir veiklos sąnaudų kitimo dinamika 2012-2014m.

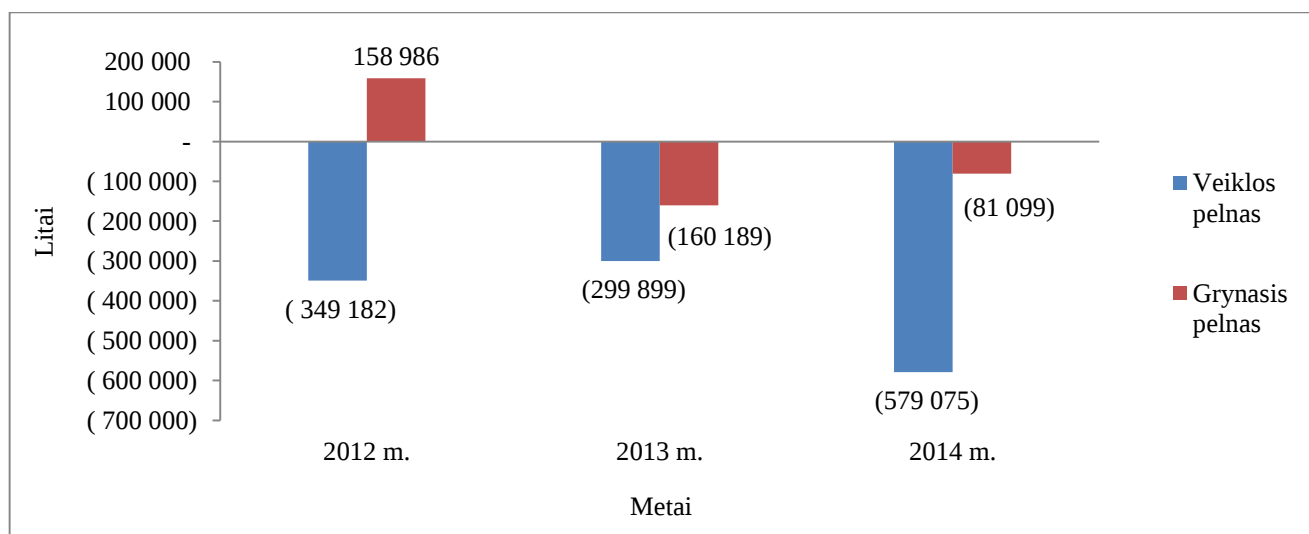
Augimo tendencija pastebima ir veiklos sąnaudų (7 pav.) straipsnyje – per 2012-2014m. laikotarpį išaugo 13,70% (907 168 Lt). Veiklos sąnaudų didėjimą labiausiai sąlygojo bendrųjų ir administracinių sąnaudų (žr. 4 priedą) augimas 15,59% (968 444 Lt) per laikotarpį. Tuo tarpu pardavimo sąnaudos kito netolygiai: 2012-2013m. sumažėjo 30,34%, o 2013-2014m. padidėjo 22,20%

(63 680 Lt). Ženkliau nei bendrasis pelnas išaugusios veiklos sąnaudos sąlygojo tipinės veiklos nuostolius (žr. 4 priedą) ir jų augimą 65,84% (229 893 Lt) per laikotarpį.

Kitos veiklos pelnas (žr. 4 priedą) per analizuojamą 2012-2014m. laikotarpį išaugo 60,75% (356 759 Lt), kadangi kitos veiklos pajamos didėjo labiau (53,57%) nei sąnaudos (16,46%) tiek procentine, tiek vertine išraiška.

Tuo tarpu pastebimas finansinės ir investicinės veiklos pajamų augimas 372,19% (20 835 Lt) bei sąnaudų mažėjimas 22,15% (122 778 Lt) per laikotarpį. Finansinės ir investicinės veiklos rezultatas (nuostoliai) taip pat tendencingai mažėjo – 26,17% (143 613 Lt). Mažėjančios sąnaudos rodo efektyvesnį finansinių išteklių panaudojimą, tačiau jos vis tiek išlieka didesnės vertine išraiška nei iš šios veiklos gaunamos pajamos, kas sąlygoja vis dar neigiamą finansinės veiklos rezultatą.

Teigiamas kitos veiklos pelnas yra nepakankamas padengti veiklos bei finansinės veiklos nuostolius, todėl pelnas prieš apmokestinimą įmonėje UAB „X“ yra neigiamas (patirti nuostoliai). Analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu pastebima neigiama pelno (nuostolių) prieš apmokestinimą kitimo tendencija – sumažėjo 87,08% (270 479 Lt), kas parodo, kad UAB „X“ po truputį mažina nuostolius ir gerina savo veiklą.

8 pav. UAB „X“ veiklos ir grynojo pelno (nuostolių) kitimo dinamika 2012-2014m.

Grynojo pelno (nuostolių) kitimo tendencija (8 pav.) nagrinėjamu laikotarpiu yra netolygi. 2012-2013m. grynasis pelnas sumažėjo 200,76% (319 175 Lt), tuo tarpu 2013-2014m. UAB „X“ buvo patyrusi nuostolius, kuriuos sumažino 49,37% (79 090 Lt).

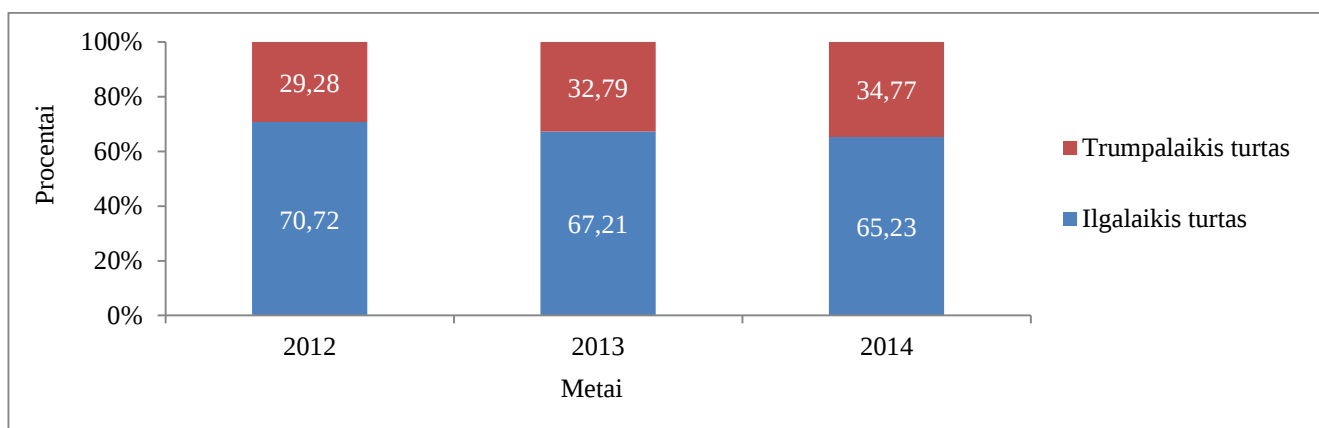
Apibendrinant atliktą horizontalią analizę galima pastebėti, įmonės UAB „X“ turtas analizuojamu laikotarpiu sumažėjo, tuo tarpu įsipareigojimai kito netolygiai. Nors įmonė uždirbo pakankamai pajamų, kad padengtų savo produkcijos savikainą, tačiau kitos sąnaudos įmonėje sudaro labai didelę dalį, dėl ko paskutiniaisiais dvejais metais buvo patirti gryniesi nuostoliai.

1.2.2. Vertikali analizė

Atliekant vertikalią finansinių ataskaitų analizę galima nustatyti, kokią dalį bendroje struktūroje sudaro atskiri straipsniai. Analizės metu baziniu straipsniu laikoma visas turtas ir pardavimo pajamos. Gauti rezultatai pateikiami procentais. Įmonės UAB „X“ vertikali analizė pateikta 5-6 prieduose.

1.2.2.1. Balanso vertikali analizė

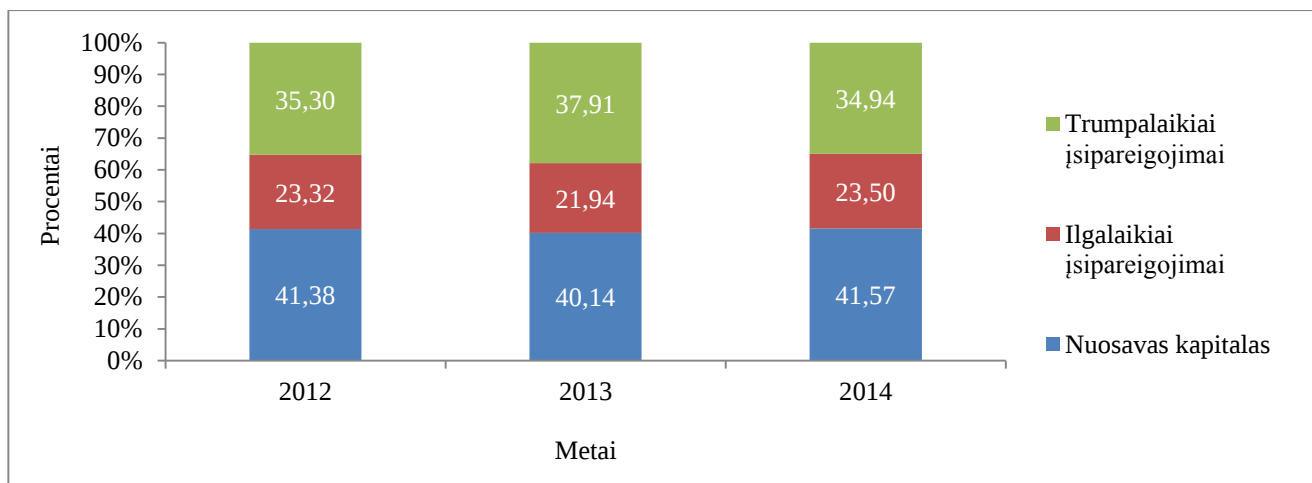
Kaip matyti iš 9 paveikslą, visu analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu balanso turto dalyje didžiąją dalį (daugiau nei 65%) sudaro ilgalaikis turtas, kuris analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 5,49 proc. punktais (nuo 70,72% iki 65,23%) dėl įmonėje sumažėjusių pastatų ir statinių straipsnio vertės. Tuo tarpu trumpalaikis turtas struktūroje padidėjo nuo 29,28% iki 34,77% dėl išaugusio atsargų straipsnio.

9 pav. UAB „X“ turto dalies vertikali analizė ir jos kitimo dinamika 2012-2014m.

Balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų dalies vertikalioje analizėje (10 pav.) matyti, kad visu analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu didžiausią dalį (kiek daugiau nei 40%) sudarė nuosavas kapitalas, kurio dalis struktūroje kito netolygiai, tačiau nežymiai – 2012-2013m. sumažėjo 1,24 proc. punktais, o 2013-2014m. išaugo 1,42 proc. punktais dėl perkainojimo rezervo pokyčių.

UAB „X“ įsipareigojimai 2012-2014m. laikotarpiu sudarė virš 58% bendroje struktūroje (10 pav.) ir kito taip pat kaip nuosavas kapitalas, tik priešinga linkme. Ilgalaikių įsipareigojimų dalis struktūroje svyravo nuo 21,94% (2013m.) iki 23,50% (2014m.). Tuo tarpu trumpalaikiai įsipareigojimai sudarė didesnę visų įsipareigojimų dalį ir analizuojamu laikotarpiu svyravo tarp 34,94% (2014m.) iki 37,91% (2013m.). Didesnė trumpalaikių įsipareigojimų dalis rodo, kad įmonė UAB „X“ linkusi rinktis trumpojo laikotarpio finansavimo šaltinius, kurie yra mažiau rizikingi, tačiau jų skolimosi kaina yra didesnė nei ilgalaikių.

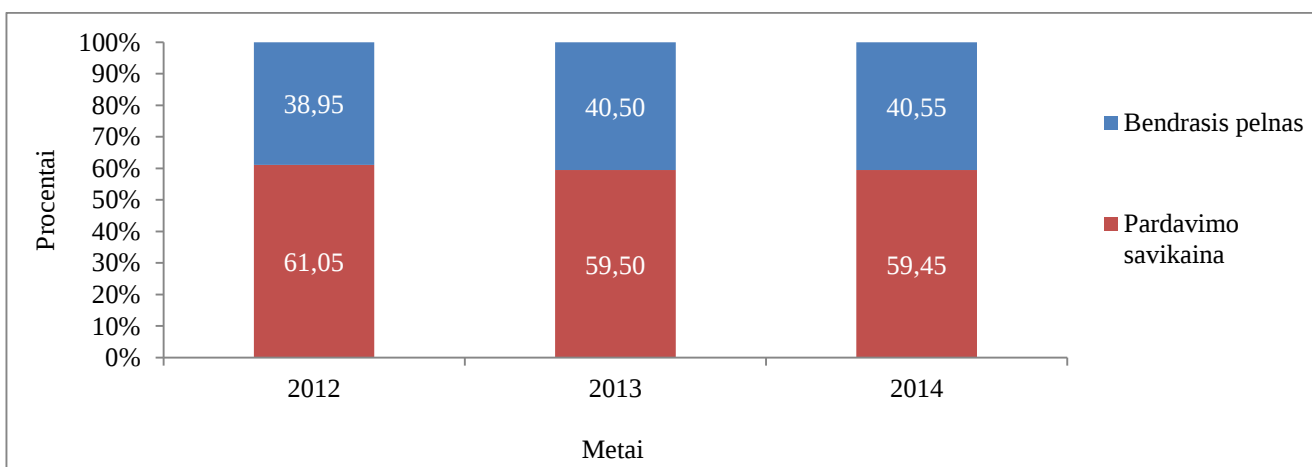

10 pav. UAB „X“ nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų vertikali analizė ir jos kitimo dinamika 2012-2014m.

Lyginant nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų (tiek ilgalaikių, tiek trumpalaikių) pasiskirstymą struktūroje, galima daryti išvadą, kad įmonė UAB „X“ linkusi rinktis finansavimą skolintomis lėšomis, kadangi įsiskolinimai sudaro didesnę dalį nei įmonės nuosavas kapitalas. Lyginant trumpalaikius ir ilgalaikius įsiskolinimus matyti, kad trumpalaikių yra beveik 1,5 karto daugiau nei ilgalaikių įsiskolinimų. Tai leidžia manyti, kad įmonei trūksta apyvartinio kapitalo ir ji yra versta skolintis.

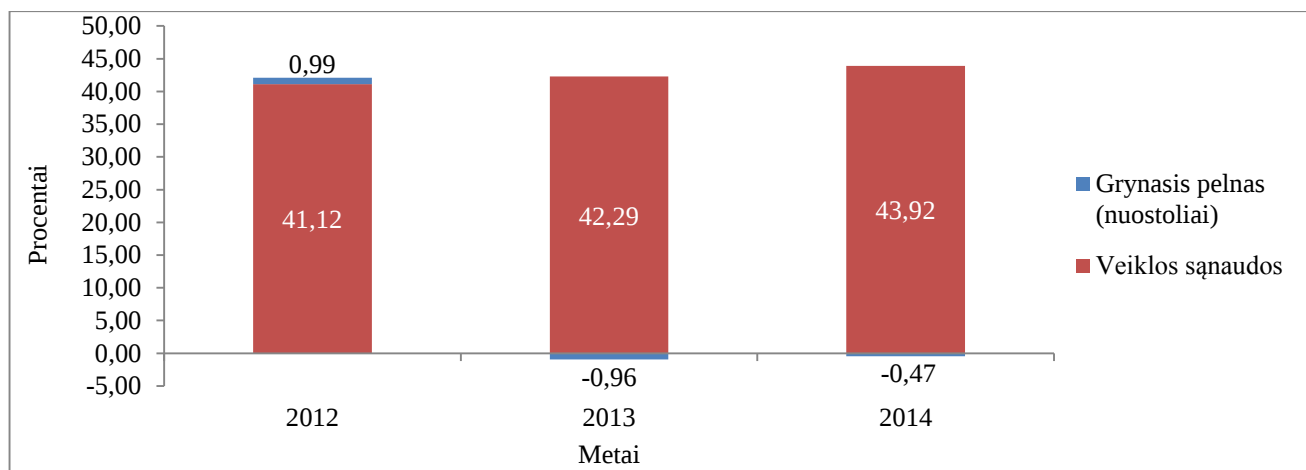
1.2.2.2. Pelno (nuostolių) ataskaitos vertikali analizė

Atlikta UAB „X“ pelno (nuostolių) ataskaitos vertikali 2012-2014m. analizė (11 pav.) rodo, kad analizuojamu laikotarpiu pardavimo savikaina sudarė didžiąją dalį pardavimo pajamų – nuo 59,45% (2014m.) iki 61,05% (2012m.). Kadangi UAB „X“ yra gamybinė įmonė, aukštas savikainos lygis yra normalus, kadangi tiesiogiai priklauso nuo parduotos produkcijos kiekio.

11 pav. UAB „X“ pardavimo savikainos ir bendrojo pelno dalis struktūroje ir kitimo dinamika 2012-2014m.

Santykinai didelę pajamų dalį sudarė veiklos sąnaudos (12 pav.), kurios analizuojamu laikotarpiu padidėjo 2,81 procentinio punkto (nuo 41,12% iki 43,92%). Aukštas šių sąnaudų lygis ir tendencingas augimas parodo, kad įmonė nesuvaldo išlaidų, netiesiogiai susijusių su įmonės pagrindine veikla. Grynasis pelnas (nuostoliai) sudaro tik labai nedidelę pardavimo pajamų dalį – nuo 0,47% (2014m.) iki 0,99% (2012m.). Maža grynojo pelno (nuostolių) dalis struktūroje (12 pav.) parodo, kad sąnaudos sudaro žymią dalį UAB „X“ uždirbamų pajamų ir įmonė turėtų efektyviau jas valdyti.

12 pav. UAB „X“ veiklos sąnaudų ir grynojo pelno dalis struktūroje ir kitimo dinamika 2012-2014m.

Apibendrinant vertikalią finansinių ataskaitų analizę galima daryti išvadą, kad įmonė UAB „X“ labiau disponuoja ilgalaikiu nei trumpalaikiu turtu, tačiau būtina atkreipti dėmesį į trumpalaikio turto augimą. UAB „X“ taip pat linkusi rinktis rizikingesnę finansavimo formą (skolintas lėšas), ypač trumpalaikėmis finansavimo priemonėmis, taip padidindama nemokumo rizikos lygį ir apyvartinio kapitalo poreikį. Iš pelno (nuostolių) ataskaitos vertikalios analizės matyti, kad įmonė susitvarko su gamybinėmis išlaidomis, tačiau vyrauja aukštas veiklos sąnaudų lygis, kuris sąlygoja labai žemą arba neigiamą grynąjį pelną.

1.2.3. Santykinų rodiklių analizė

Santykinų rodiklių analizė atspindi finansinių ataskaitų straipsnių tarpusavio ryšius, įmonės veiklą, rizikas. Su šakos duomenimis palyginti rodikliai leidžia įvertinti bendras ūkio šakos tendencijas ir atskleisti sritis, kurios nuo vyraujančios situacijos šakose skiriasi dėl įmonės vidinių finansinių sprendimų.

Santykiniai rodikliai skirstomi į keletą kategorijų: pelningumo, apyvartumo, likvidumo, skolų valdymo ir kitus. Atsižvelgiant į santykinų rodiklių analizės metu gautus duomenis, galima nustatyti kritines veiklos sritis, analizuoti priežastis.

1.2.3.1. Pelningumo rodikliai

Pelningumo rodikliai leidžia įvertinti, ar įmonės veikla yra pelninga, ar racionaliai panaudojami turimi turto ir nuosavo kapitalo ištekliai. Apskaičiuoti UAB „X“ ir ūkio šakos pelningumai pateikti 2 lentelėje. Kaip matyti, UAB „X“ bendrasis pelningumas visu 2012-2014m. laikotarpiu buvo teigiamas (daugiau nei 38%) ir didėjo, o jo reikšmė vertinama kaip labai gera (>35%). Tai rodo, kad UAB „X“ sugebėjo uždirbti pakankamą pelną iš pagrindinės veiklos, kontroliuodama pardavimų ir savikainos lygius. Lyginant su ūkio šakos duomenimis, UAB „X“ bendrasis pelningumas ir kitimo tendencija yra geresni. Šakos pelningumas mažėjo nuo 27,00% (2012m.) iki 25,10% (2014m.), kadangi pardavimo savikaina išaugo labiau nei pardavimo pajamos.

2 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos pelningumo rodikliai

Rodiklis	Objektas	Metai		
		2012m.	2013m.	2014m.
Bendrasis pelningumas	UAB „X“	38,95	40,50	40,55
	Ūkio šaka	27,00	26,50	25,10
Veiklos pelningumas	UAB „X“	-2,17	-1,79	-3,38
	Ūkio šaka	3,50	3,30	4,20
Grynasis pelningumas	UAB „X“	0,99	-0,96	-0,47
	Ūkio šaka	2,90	2,80	3,40
Turto pelningumas	UAB „X“	0,60	-0,59	-0,32
	Ūkio šaka	4,90	4,70	6,40
Nuosavo kapitalo pelningumas	UAB „X“	1,45	-1,47	-0,77
	Ūkio šaka	11,40	11,60	13,70

Veiklos pelningumas įmonėje UAB „X“ buvo neigiamas ir svyravo tarp 1,79% (2013m.) ir 3,38% (2014m.). Tuo tarpu šakos veiklos pelningumas buvo aukštesnis už UAB „X“, nors kitimo tendencija nebuvo pastovi – 2012-2013m. sumažėjo 0,20 proc. punkto, o 2013-2014m. išaugo 0,90 proc. punkto. Žymus bendrojo ir veiklos pelningumų skirtumas parodo veiklos sąnaudų lygio valdymą, kadangi uždirbtos pajamos turi būti pakankamos jas finansuoti. Neigiamas UAB „X“ veiklos pelningumas identifikuoja neefektyvų veiklos sąnaudų valdymą.

Grynasis UAB „X“ pelningumas taip pat buvo žemas (0,99% 2012m.) arba neigiamas (0,96% ir 0,47% atitinkamai 2013m. ir 2014m.) ir kito netolygiai - 2012-2013m. sumažėjo 1,94 proc. punktais, 2013-2014m. padidėjo 0,48 proc. punktais. Neigiama rodiklio reikšmė rodo, kad UAB „X“ 2013-2014m. dirbo nuostolingai, nors bendra ūkio šakos tendencija yra teigiama – grynasis pelningumas svyravo tarp 2,80% (2013m.) ir 3,40% (2014m.). Gauta geresnė UAB „X“ grynojo pelningumo reikšmė už paskaičiuotą veiklos pelningumą parodo, kad iš kitos (nuomos paslaugų) veiklos gaunamos pajamos yra svarbios įmonės veiklos rezultatams.

UAB „X“ turto ir nuosavo kapitalo pelningumai 2012-2014m. laikotarpiu vertinami neigiamai, kadangi labai žemos (<1) rodiklių reikšmės. Turto pelningumas svyravo tarp -0,59 (2013m.) ir 0,60% (2012m.), nes tiek grynojo pelningumo, tiek turto apyvartumo rodiklių reikšmės buvo nedidelės. Žemas turto pelningumo rodiklis rodo, kad UAB „X“ neefektyviai naudojo savo turtą. Nuosavo kapitalo pelningumas svyravo tarp -1,47 (2013m.) ir 1,45 (2012m.). Tai rodo, kad UAB „X“ akcininkų investicijų į įmonę grąža yra labai maža arba neigiama, kas reiškia blogą nuosavo kapitalo panaudojimą. Turto ir nuosavo kapitalo pelningumai kito ta pačia tendencija kaip ir grynasis pelnas – 2012-2013m. mažėjo, 2013-2014m. didėjo. Lyginant turto ir nuosavo kapitalo pelningumo rodiklius su šakos duomenimis (2 lentelė) matyti, kad šakos rodikliai yra bent 8 kartus didesni nei UAB „X“. Šį skirtumą lemia UAB „X“ mažas (2012m.) arba neigiamas (2013-2014m.) grynasis pelningumas.

1.2.3.2. Skolų valdymo rodikliai

Skolų valdymo rodikliai padeda įvertinti įmonės finansavimo politiką. Apskaičiuoti UAB „X“ ir ūkio šakos skolų valdymo rodikliai pateikti 3 lentelėje. Kaip matyti iš lentelės, auksinės balanso taisyklės koeficientas įmonėje UAB „X“ vertinamas nepatenkinamai, kadangi jo reikšmė 2012-2013m. didesnė už 1. Tai reiškia, kad įmonė ilgalaikį turtą finansuoja ne vien pastoviais finansavimo šaltiniais (nuosavu kapitalu ir ilgalaikiais įsipareigojimais), tačiau ir trumpalaikėmis finansavimo priemonėmis. Tą patvirtina ir vertikali analizė – ilgalaikio turto 0,09 proc. punkto UAB „X“ turi daugiau nei nuosavo kapitalo ir ilgalaikių įsipareigojimų kartu sudėjus. Tuo tarpu šakoje vyrauja priešinga tendencija – visu analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu ilgalaikis turtas finansuojamas pastoviais finansavimo šaltiniais, kadangi koeficiento reikšmė žemesnė už 1.

3 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos skolų valdymo rodikliai

Rodiklis	Objektas	Metai		
		2012m.	2013m.	2014m.
Auksinės balanso taisyklės koef.	UAB „X“	1,09	1,08	1,00
	Ūkio šaka	0,30	0,30	0,20
Įsiskolinimo koef.	UAB „X“	0,59	0,60	0,58
	Ūkio šaka	0,51	0,52	0,51
Skolos ir turto santykis	UAB „X“	0,35	0,34	0,38
	Ūkio šaka	0,01	0,01	0,00
Įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykis	UAB „X“	1,42	1,49	1,41
	Ūkio šaka	5,80	5,50	5,30

Įsiskolinimo koeficientas įmonėje UAB „X“ visu laikotarpiu kito nežymiai (nuo 0,58 2014m. iki 0,60 2013m.) ir yra vertinamas patenkinamai, kadangi ne daug žemesnis už saugumo ribą 0,7. Rodiklis parodo, kad UAB „X“ daugiau kaip pusę savo veiklos finansuoja įsiskolinimais, o akcininkų lėšų saugumo lygis yra pakankamas (pagal vertikalią analizę nuosavas kapitalas 2012-2014m. sudarė

daugiau nei 40%). UAB „X“ įsiskolinimo koeficientas ne daug skiriasi nuo šakos rodiklio reikšmės, kuri analizuojamu laikotarpiu beveik nekito ir svyravo tarp 0,51-0,52.

Skolos ir turto santykis įmonėje UAB „X“ visu nagrinėjamu 2012-2014m. laikotarpiu kito nežymiai - svyravo tarp 0,34 (2013m.) ir 0,38 (2014m.). Rodiklis parodo, kad UAB „X“ finansinės skolos sudaro iki 40% įmonės turimo turto ir atskleidžia kreditorių riziką. Tuo tarpu šakoje finansinės skolos sudarė iki 1% turimo turto (3 lentelė), kas rodo, jog šioje šakoje veikiančių įmonių kreditorių rizika buvo labai maža.

UAB „X“ įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo santykis 2012-2014m. svyravo apie 1,4. Šis rodiklis atskleidžia įmonės finansinės rizikos laipsnį, kadangi įsiskolinimų UAB „X“ turi daugiau nei nuosavų lėšų (pagal vertikalią analizę ilgalaikiai ir trumpalaikiai įsiskolinimai sudaro daugiau nei 58%). Tačiau žymiai nekintanti rodiklio reikšmė reiškia, kad įmonė valdo šią riziką. Žymiai didesnė rizika vyrauja šakoje, kadangi rodiklio reikšmė svyruoja tarp 5,80 (2012m.) ir 5,30 (2014m.). Mažėjantis rodiklio augimo tempas vertinamas teigiamai.

1.2.3.3. Likvidumo rodikliai

Likvidumo rodikliai parodo įmonės mokumą – gebėjimą grąžinti skolas. Apskaičiuoti UAB „X“ rodikliai pateikti 4 lentelėje kartu su šakos rodikliais. Kaip matyti, einamasis UAB „X“ likvidumas tendencingai didėjo nuo 0,83 (2012m.) iki 1,00 (2014m.). Tačiau rodiklio reikšmė analizuojamu laikotarpiu buvo žemiau saugumo ribos (1,2-2), kas rodo, kad įmonė turi potencialių finansinių problemų ir negali apmokėti prisiimtų įsipareigojimų. Tą patvirtina ir vertikali analizė – trumpalaikis turtas sudarė 29,28-34,77% struktūroje, o trumpalaikiai įsipareigojimai – 34,94-37,91%. Tuo tarpu šakoje einamojo likvidumo koeficientas svyravo apie 1,90-2,00 ir vertinamas labai gerai, įmonės laikomos mokiomis.

4 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos likvidumo rodikliai

Rodiklis	Objektas	Metai		
		2012m.	2013m.	2014m.
Einamojo likvidumo koef.	UAB „X“	0,83	0,86	1,00
	Ūkio šaka	1,90	2,00	1,90
Kritinio likvidumo koef.	UAB „X“	0,20	0,17	0,17
	Ūkio šaka	1,10	1,10	1,10
Absoliutaus likvidumo koef.	UAB „X“	0,02	0,02	0,02
	Ūkio šaka	0,11	0,10	0,12
Apyvartinis kapitalas	UAB „X“	-1.597.645	-1.386.378	-42.141
	Ūkio šaka	17.646.508.090	21.485.748.918	23.669.023.414

Kritinis likvidumas įmonėje UAB „X“ taip pat buvo žemiau saugumo ribos (1), kadangi jo reikšmė tendencingai mažėjo nuo 0,20 (2012m.) iki 0,17 (2014m.). Tai rodo, kad įmonė nebūtų pajėgi

greitai apmokėti skolų, jei eliminuotume mažiausiai likvidų įmonės turtą - atsargas. Šakoje kritinis likvidumas nekito ir visu 2012-2014m. laikotarpiu siekė 1,10 (>1, vertinama teigiamai). Žymus skirtumas tarp einamojo ir kritinio likvidumų atspindi aukštą atsargų lygį įmonėje UAB „X“.

Absoliutaus likvidumo koeficientas visu analizuojamu laikotarpiu nekito ir siekė 0,02. Tokia žema rodiklio reikšmė rodo, kad UAB „X“ faktiškai būtų nepajėgi iškart apmokėti įsiskolinimų savo turimais pinigais. Šakos rodikliai buvo kiek geresni – absoliutus likvidumas svyravo tarp 0,10 (2013m.) ir 0,12 (2014m.).

Prie likvidumo rodiklių taip pat priskiriamas apyvartinio kapitalo rodiklis. UAB „X“ apyvartinio kapitalo rodiklio reikšmė yra neigiama, tačiau pastebima rodiklio gerėjimo tendencija – 2012m. apyvartinio kapitalo trūkumas siekė 1 597 645 Lt, o 2014m. – 42 141 Lt. Tai rodo, kad UAB „X“ gali neįvykdyti savo trumpalaikių įsipareigojimų ir yra nelikvidi. Tuo tarpu šakoje veikiančių įmonių apyvartinio kapitalo lygis yra aukštas ir pastebima didėjimo tendencija – per laikotarpį išaugo 34,13%. Žemus likvidumo rodiklių rezultatus ir apyvartinio kapitalo trūkumą įmonėje UAB „X“ lėmė prisiimti dideli įsipareigojimai – pagal vertikalią analizę trumpalaikiai įsipareigojimai 2012-2014m. laikotarpiu buvo 11,31 proc. punkto didesni nei disponuojamas trumpalaikis turtas.

1.2.3.4. Apyvartumo (turto valdymo) rodikliai

Apyvartumo rodikliai dar vadinami veiklos efektyvumo arba turto valdymo rodikliais. Jie parodo, kaip greitai (matuojant dienomis arba kartais) turto ar įsipareigojimų rodiklis padaro pilną apyvartą. Apskaičiuoti UAB „X“ rodikliai pateikti 5-6 lentelėse kartu su šakos rodikliais.

Kaip matyti iš 5 lentelės, UAB „X“ atsargų apyvartos ratas trunka nuo 217d. (2012m.) iki 257d. (2013-2014m.). Aukšta rodiklio reikšmė nėra gerai įmonės veiklai, kadangi tai reiškia, kad atsargos realizuojamos per santykinai ilgą laiką. Skolų tiekėjams apyvartumas kito netolygiai – 2012-2013m. pailgėjo 18d., 2013-2014m. sutrumpėjo 42d. Tai rodo, kad UAB „X“ skolų valdymo politika nėra vieninga.

5 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos apyvartumo rodikliai

Rodiklis	Objektas	Metai		
		2012m.	2013m.	2014m.
Atsargų apyvartumas (d.)	UAB „X“	217	257	257
	Ūkio šaka	13	11	9
Skolų tiekėjams apyvartumas (d.)	UAB „X“	110	128	86
	Ūkio šaka	14	11	10
Pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas (d.)	UAB „X“	36	33	26
	Ūkio šaka	11	10	9

Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimo apyvartumas visu laikotarpiu mažėjo nuo 36d. (2012m.) iki 26d. (2014m.). Tai rodo, kad pirkėjų skolos valdomos efektyviai, atsiskaitymas su įmone vyksta greitai. Lyginant skolų tiekėjams ir pirkėjų skolų apyvartumo rodiklius matyti, kad kreditorinis apyvartumas yra didesnis už debitorinį visu analizuojamu laikotarpiu. Tai yra gerai UAB „X“ veiklai, kadangi tokiu atveju debitoriai su ja atsiskaito anksčiau nei įmonė turi atsiskaityti su savo kreditoriais, nereikia ieškoti papildomo apyvartinio kapitalo.

Šakos apyvartumo rodikliai (5 lentelė) ženkliai skiriasi nuo įmonės UAB „X“ rodiklių. Atsargų, skolų tiekėjams ir pirkėjų įsiskolinimo apyvartumai tendencingai mažėjo visu analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu, o jų reikšmės buvo apylygės ir svyravo tarp 9-13 dienų. Šakoje debitoriai su įmonėmis atsiskaito taip pat greičiau nei įmonės su savo kreditoriais.

UAB „X“ turto apyvartumo rodiklis (6 lentelė) nuosekliai didėjo – nuo 0,61 (2012m.) iki 0,68 (2014m.). Žemesnė nei 1 rodiklio reikšmė rodo, kad turtas nėra valdomas efektyviai. Šakoje šis rodiklis taip pat turėjo augimo tendenciją, kadangi per laikotarpį išaugo 11,76%. Turto apyvartumo reikšmė šakoje artima 2, tai reiškia, kad įmonės racionaliai valdo turtą ir sugeba sugeneruoti beveik dvigubai daugiau pajamų nei turi turto.

Ilgalaikio turto apyvartumas (6 lentelė) įmonėje UAB „X“ turėjo augimo tendenciją – padidėjo nuo 0,86 (2012m.) iki 1,04 (2014m.). Matyti, kad paskutiniiais (2014m.) metais ilgalaikis turtas sugeneruoja kiek daugiau pajamų nei į jį investuota. Tai reiškia, kad ilgalaikio turto valdymo politika įmonėje efektyvėja. Ilgalaikio turto apyvartumo rodiklis ir jo kitimo tendencija šakoje panaši kaip ir trumpalaikio turto apyvartumo – per laikotarpį išaugo 27,47% ir sugeneruoja dvigubai daugiau pajamų nei turto vertė.

6 lentelė. UAB „X“ ir ūkio šakos turto valdymo rodikliai

Rodiklis	Objektas	Metai		
		2012m.	2013m.	2014m.
Turto apyvartumas	UAB „X“	0,61	0,62	0,68
	Ūkio šaka	1,70	1,80	1,90
Ilgalaikio turto apyvartumas	UAB „X“	0,86	0,92	1,04
	Ūkio šaka	1,87	2,25	2,38
Apyvartinio kapitalo apyvartumas	UAB „X“	-10,08	-12,09	-406,77
	Ūkio šaka	4,00	4,10	3,80

Apyvartinio kapitalo apyvartumas įmonėje UAB „X“ yra neigiamas ir analizuojamu laikotarpiu ženkliai sumažėjo - nuo 10,08 (2012m.) iki 406,77 (2014m.) dėl išaugusių trumpalaikių įsipareigojimų, kurie mažina apyvartinio kapitalo lygį įmonėje. Neigiama rodiklio reikšmė tik patvirtina finansinės analizės rezultatus, kad UAB „X“ egzistuoja apyvartinio kapitalo trūkumas. Tuo

tarpu šakoje apyvartinio kapitalo apyvartumas kito netolygiai: 2012-2013m. padidėjo 2,50%, 2013-2014m. sumažėjo 7,32%.

Apibendrinus santykinų rodiklių analizę galima daryti išvadą, kad įmonė UAB „X“ susiduria su pelningumo problema, kadangi grynasis pelningumas yra neigiamas, nėra augimo tendencijos. Įmonėje taip pat egzistuoja mokumo problema ir apyvartinio kapitalo trūkumas, kadangi likvidumo rodikliai yra labai nutolę nuo saugumo ribų. Geresnė situacija yra su skolų valdymu, kadangi pirkėjai atsiskaito anksčiau už kreditorinių įsipareigojimų vykdymą. Atlikus UAB „X“ ir šakos santykinų rodiklių palyginimą paaiškėjo, kad didžioji dalis įmonės rodiklių yra prastesni nei šakos vidurkis, ypač išskirtose probleminėse srityse.

Atlikus UAB „X“ finansinės būklės analizę buvo nustatyta, kad įmonė susiduria su keletu problemų:

- 1. Apyvartinio kapitalo trūkumu;*
- 2. Mažu likvidumo lygiu;*
- 3. Žemu pelningumu.*

Dvi pirmąsias problemas sąlygoja aukštas UAB „X“ įsipareigojimų, ypač finansinių skolų, lygis. Įmonė jau yra sudariusi sutartis su kredito įstaigomis ir negali keisti sutarties sąlygų (trukmės, mokėjimo sąlygų, palūkanų normų). Todėl tikslinga yra nagrinėti žemo pelningumo problemą, nustatyti jį lemiančius veiksnius ir pasiūlyti priemones, kuriomis galima jį padidinti.

2. TEORINIS PELNINGUMO DIDINIMO SPRENDIMŲ PAGRINDIMAS

Šioje darbo dalyje apžvelgiama metodinė ir mokslinė literatūra, siekiant išsiaiškinti, kokie yra pelningumui įtaką darantys veiksniai ir kokie išskiriami būdai jam pagerinti.

2.1. Pelningumo samprata ir pelningumo veiksniai

Pelningumo samprata. Pelningumas (angl. profitability, return) – tai įmonės pajėgumas uždirbti pelną iš jos veiklos (Banks, 2010; *Dictionary of Finance and Banking*, 2005) bei sėkmingos įmonės veiklos kriterijus (Žigienė, 2006). Lietuvos Respublikos terminų bankas (2005) pateikia kelis pelningumo apibrėžimus:

- a) Finansinės pajamos arba nauda, gauta iš investicijų;
- b) Palankus gamybos finansinės veiklos rezultatas;
- c) Procentais išreikšta metinė investicijų grąža, skaičiuojama nuo investicijų savikainos, investicijų rinkos vertės ar jų nominaliosios vertės.

Verslo objektų skaičiuojamą pelningumą labiausiai atitinka antrasis LR terminų banko apibrėžimas.

Įmonių pelningumas yra laikomas vienu iš pagrindinių įmonių veiklą atspindinčių indikatorių (Gamze, Sokmen, & Cetenak, 2012), plėtros veiksnių bei įmonės tikslų (Hofstrand, 2009; Parkitna & Sadowska, 2011). Dėl šių priežasčių labai svarbu yra išmatuoti ir analizuoti įmonių pelningumą, nustatyti jį lemiančius veiksnius bei didinimo galimybes, nes kitaip verslas sunkiai išgyventų ilgajame laikotarpyje ir konkurencinėje aplinkoje.

Juozaitienė (2007) teigia, kad pelningumas yra santykis tarp įmonės pelno ir tam tikro, su pelnu susijusio rodiklio (pardavimo pajamų, turto, kapitalo). Pelningumas yra matuojamas daugiausiai remiantis pelno (nuostolių) ataskaitos duomenimis: pajamomis ir išlaidomis, bei balanso ataskaita (Hofstrand, 2009; Lermack, 2003). Nedzveckas ir kiti autoriai (2003) teigia, kad pelningumo skaičiavimo metu gali būti naudojamos ir periodinės atskaitomybės bei buhalterinės apskaitos registrų informacija. Keletas autorių (Juozaitienė, 2007; Mackevičius, Giriūnas, & Valkauskas, 2014) mano, kad detalizuojant apskaičiuotų pelningumų pokyčius yra tikslinga naudoti papildomus duomenis, kuriuos galima gauti pasinaudojus valdymo apskaitos teikiama informacija.

Pelningumo veiksniai. Įmonių pelningumo rodiklius lemia daugybė veiksnių. Tiek užsienio (Diewert, 2014; Drury & Tayles, 2006; Feeny, 2002; Nunes, Viveiros, & Serrasqueiro, 2012; Parkitna & Sadowska, 2011; Stierwald, 2009), tiek Lietuvos (Gronskas, 2006; Juozaitienė, 2007; Mackevičius et al., 2014; Nedzveckas et al., 2003) mokslinės literatūros autoriai pelningumo veiksnius skirsto į vidinius (įmonės) ir išorinius (pramonės, rinkos) (13 pav.).

Vidiniai	Išoriniai
• Prekių ir paslaugų kiekis • Prekių ir paslaugų struktūra • Kainos • Veiklos sąnaudos • Darbo užmokestis ir socialinis draudimas • Investicinės-finansinės veiklos sąnaudos • Taikomas atsargų apskaitos metodas • Amžius • Dydis • Rizikos lygis	• Žaliavų, energijos kainos ir jų pokytis • Stichinės nelaimės ir kiti nuostoliai • Gyventojų perkamoji galia • Valstybės ūkinė politika • Produkcijos paklausa • Rinkos koncentracija

13 pav. Pelningumą lemiantys veiksniai

Vidiniai pelningumą sąlygojantys veiksniai susidaro dėl įmonės ūkinės-gamybinės veiklos specifikos, disponuojamų materialinių resursų (Gronskas, 2006), vadovybės priimamų sprendimų (J. Mackevičius & Poškaitė, 1998). Tuo tarpu išorinius veiksnius labiau lemia makroekonominė įmonės aplinka ir jos politiniai, ekonominiai, socialiniai-visuomeniniai, teisiniai, kultūriniai, ekologiniai procesai (Parkitna & Sadowska, 2011).

Kaip matyti iš pateikto paveikslėlio, išoriniams pelningumo veiksniams įmonės daryti įtakos negali. Dėl šios priežasties, norėdamos keisti pelningumo rodiklio reikšmę, įmonės savo dėmesį turėtų skirti vidiniams pelningumo veiksniams ir jų analizei.

2.2. Pelningumo analizės tikslai ir metodai

Mokslinės literatūros autoriai (Bagdonas & Railienė, 2013) teigia, kad finansinės analizės metu būtina ieškoti įmonės pelningumą sąlygojančių veiksnių, nustatyti jų veikimo kryptį bei priklausomybę nuo vidinių ir išorinių įmonės veiklos priežasčių, išsiaiškinti mažiausiai pelningas arba apskritai nuostolingas įmonės veiklos sritis. Įmonės pelningumo analizės metu yra siekiama (Juozaitienė, 2007; Mackevičius et al., 2014; Nedzveckas et al., 2003):

- Išsiaiškinti pelno (pelningumo) plano pagrįstumą bei santykį su kitais plano rodikliais, priežastingumą ir rezultatus nustatyti pagal rodiklių tarpusavio ryšius;
- Išanalizuoti einamojo ataskaitinio laikotarpio metu gauto pelningumo plano vykdymą, nustatyti jo dinamiką ir sudėtį;
- Įvertinti veiksnius, sąlygojusius pelningumo pokyčius, bei numatyti, kaip pašalinti neigiamą poveikį turinčius veiksnius.

Tiek mokslinėje literatūroje išskiriamos, tiek praktikoje naudojamos įvairios pelningumo analizės metodikos. Vyraujant rinkos ekonomikai, populiariausios mokslinės literatūros autorių (Bagdonas & Railienė, 2013; Juozaitienė, 2007; Nedzveckas et al., 2003) išskiriamos metodikos yra pavaizduotos 14 paveiksle.

Metodikos:	Horizontalioji ir vertikalioji analizės
	Bendrojo pelningumo kitimo veiksnių analizė
	Grynąjį pelningumą lemiančių veiksnių kitimo analizė
	Ekonominio pelningumo ir EBITDA rodiklių nustatymas
	Pelningumo rodiklių apskaičiavimas ir prognozavimas
	Segmentinė pelningumo analizė
	Faktorinė pelningumo veiksnių analizė

14 pav. Pelningumo analizės metodikos

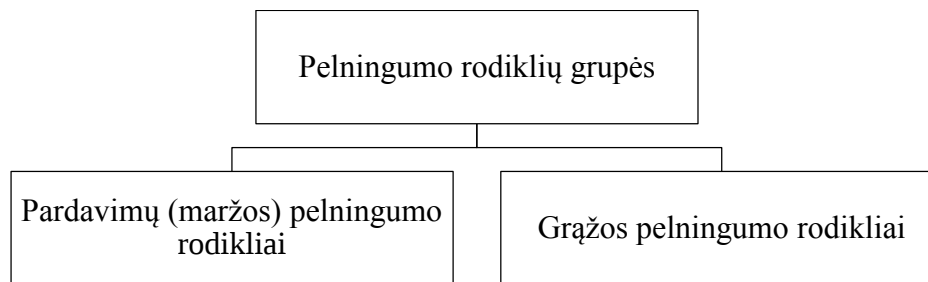
Atliekant segmentinę pelningumo analizę, galima įvertinti ne tik visos įmonės, tačiau ir jos atskirų padalinių pelningumą. Tokia analizė yra svarbi tuo, kad padeda priimti efektyvesnius valdymo sprendimus (J. Mackevičius & Poškaitė, 1998).

Autoriai (Mackevičius et al., 2014) teigia, kad tikslinga pelningumo analizę atlikti nuosekliai, t.y. pirmiausiai apskaičiuojamos pelningumo rodiklių reikšmės, vėliau yra nustatomi jų dydį ir pokyčius sąlygoję veiksniai. Šios analizės metu svarbu nustatyti neigiamai pelningumo rodiklius veikiančių veiksnių priežastis bei pateikti pasiūlymus, kaip būtų galima panaudoti analizės metu atskleistus rezervus.

Pelningumo rodikliai ir jų grupės. Santykinį pelningumo rodiklių analizė yra vienas iš svarbiausių ir seniausių metodų, kuriais galima įvertinti įmonės veiklą (Shareholders' Association Australian, 2010). Šių rodiklių apskaičiavimas remiasi finansinių ataskaitų duomenimis (Melicher & Norton, 2003), padeda jas įvertinti bei gali būti naudojama kaip planavimo ir kontrolės įrankis (Brigham & Ehrhardt, 2010).

Pelningumo rodikliai yra įrankiai, kurių pagalba galima analizuoti, interpretuoti įmonių veiklos rezultatus, juos palyginti su praėjusiais metais, kitų įmonių ar pramonės sektoriaus duomenimis. Fundamentali šių rodiklių analizė padeda priimti verslo sprendimus (Atrill, 2014; Shareholders' Association Australian, 2010).

Pelningumo rodikliai padeda nustatyti silpnąsias ir stiprias įmonės veiklos sritis (Khalad & Mazila, 2011; Melicher & Norton, 2003). Rodiklių parinkimas finansinei analizei priklauso nuo įmonės veiklos ir analizės tikslo (Tofeeq, 1997). Mokslinėje literatūroje yra išskiriama daug pelningumo rodiklių. Dauguma autorių (Clayman, Fridson, & Troughton, 2008; Ross, Jordan, Mazin, & Abidin, 2007) sutinka pelningumo rodiklius skirstyti į dvi grupes pagal tai, kokiems įmonės veiklos sprendimams priimti jie yra reikalingi (15 pav.).

15 pav. Pelningumo rodiklių grupės

Peresiamy (2010) sutinka su ankstesniu rodiklių grupavimu, tačiau išskiria dar vieną klasifikavimo būdą, kuriame rodikliai skirstomi pagal tai, kokiai finansinei ataskaitai priskiriami (parodo atskirų straipsnių tarpusavio ryšius). Rodiklių grupavimas pateiktas 16 paveiksle.

Pelno (nuostolių) ataskaita	Balanso ir pelno (nuostolių) ataskaitos
• Grynasis pelningumas • Veiklos pelningumas • Bendrasis pelningumas	• Nuosavo kapitalo pelningumas • Turto pelningumas

16 pav. Pelningumo rodiklių grupės pagal Peresiamy

Kaip matyti iš pateikto paveikslo, toks rodiklių grupavimas sutampa su anksčiau aptartų autorių pelningumo rodiklių grupavimu, nors naudojami skirtingi klasifikavimo bruožai.

Pelningumo rodiklių apskaičiavimas. Pelningumo rodikliai atskleidžia įmonės gebėjimą uždirbti pakankamą pelną (Shareholders' Association Australian, 2010). Lesakova (2007) teigia, kad pelningumo rodikliai veikia kaip indikatoriai, parodantys įmonės finansinę padėtį ir kaip efektyviai ji sugeba naudoti savo kapitalą. Vertinant įmonių komercinės ar gamybinės veiklos efektyvumą neužtenka įmonių palyginti tarpusavyje, reikia paskaičiuoti pelningumo rodiklius, kadangi įmonės gali būti labai skirtingos netgi uždirbdamos tą patį pelną (Juozaitytė, 2007). Buckiūnienė (2002) pritaria ir teigia, kad pelningumo rodikliai yra patys svarbiausi dėl tokių priežasčių:

- Šie rodikliai geriausiai apibendrina įmonės visų metų efektyvumą ir rezultatus;
- Nustatoma reali nauda, kurią gali gauti savo turtą į įmonę investavę akcininkai.

Mokslinės literatūros autorių išskirti pagrindiniai pelningumo rodikliai:

Bendrasis pelningumas (angl. Gross Profit Ratio). Šis rodiklis parodo ryšį tarp grynojo pelno ir pardavimo pajamų – kiek bendrojo pelno sugeneruoja 1 piniginis vienetas. Kuo aukštesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis įmonės pelningumas. Rodiklis taip pat parodo santykį tarp pastoviųjų ir kintamųjų įmonės sąnaudų ir pardavimų (Nedzveckas et al., 2003). Bendrasis pelningumas atspindi, ar, atskaičius savikainą, įmonė dar būtų pajėgi padengti tokias veiklos išlaidas kaip: išmokos darbuotojams, nuomos mokėjimai, reklama ir pan. (Shareholders' Association Australian, 2010).

Mažas bendrojo pelningumo rodiklis identifikuoja įmonei nepalankias pirkimų ir antkainio taikymo politikas. Žema rodiklio reikšmė taip pat rodo, kad įmonė negali padidinti pardavimų lygio (Peresiamy, 2010).

Veiklos pelningumas (angl. Operating Profit Ratio). Rodiklis parodo įmonės gebėjimą padengti veiklos sąnaudas (Peresiamy, 2010), susijusias su pardavimais (Melicher & Norton, 2003). Rodiklio svyravimai tarp skirtingų veiklos tipų įmonių yra sąlygoti skirtingų apskaitos metodų ir principų taikymo (atsargų, sąnaudų pripažinimo), įmonių siekio turėti didesnes ar mažesnes veiklos sąnaudas (Atrill, 2014).

Bagdonas ir Railienė (2013) teigia, kad veiklos pelningumui įtaką daro bendras įmonės sąnaudų lygis ir sąnaudų struktūra, todėl išskiria šiuos rodiklio rizikos veiksnius:

- a) Veiklos sąnaudų struktūra (pastoviosios ir kintamosios sąnaudos);
- b) Paklausos nepastovumas (pardavimo apimtys pokyčiui);
- c) Kainų nepastovumas;
- d) Finansavimo sąnaudos (palūkanų sąnaudos).

Grynasis pelningumas (angl. Net Profit Ratio). Rodiklis atskleidžia grynąjį įmonės pelningumą, kadangi apskaičiuojamas įtraukiant ir kitos bei finansinės-investicinės veiklos pajamas ir sąnaudas (Shareholders' Association Australian, 2010). Grynasis pelningumas parodo įmonės gebėjimą uždirbti pelną po palūkanų ir pelno mokesčio mokėjimų (Melicher & Norton, 2003). Rodiklis taip pat naudojamas vertinant investicijas (Peresiamy, 2010).

Ryškūs grynojo pelno nuo bendrojo pelno skirtumai ir žymūs pasikeitimai dažniausiai būna sąlygoti veiklos sąnaudų dydžio (Atrill, 2014; Nedzveckas et al., 2003). Kuo šis skirtumas yra didesnis, kitoms sąlygoms nekintant, tuo įmonės būklė vertinama blogiau, kadangi vadovai nesugeba taupyti ir patiriamos didesnės valdymo išlaidos (Mackevičius et al., 2014).

Turto pelningumas (grąža) (angl. Return on Total Assets (ROA)). Rodiklis parodo, kaip efektyviai įmonė sugebėjo panaudoti savo turtą tam, kad uždirbtų pajamų (*Dictionary of Finance and Banking*, 2005; Lesáková, 2007). Turto grąža apskaičiuojama po to, kai įmonė padengia veiklos, palūkanų ir mokesčių sąnaudas (Melicher & Norton, 2003).

Nuosavo kapitalo pelningumas (angl. Return on Common Equity (ROE)). Rodiklis parodo, kiek grynojo pelno uždirbo akcininkų įneštas turtas (Banks, 2010). Šis rodiklis gana plačiai yra naudojamas akcininkų, siekiant palyginti gautiną investuoto kapitalo grąžą su grąža, kuri būtų gaunama iš kitų potencialių lėšų investavimo variantų (Buckiūnienė, 2002). Rodiklis taip pat atspindi, jog dalis įmonės turto yra finansuojama skolintomis lėšomis (Melicher & Norton, 2003).

Literatūroje išskirtų pelningumo rodiklių apskaičiavimo formulės ir juos nagrinėję autoriai pateikti 7 lentelėje.

7 lentelė. Pelningumo rodiklių formulės ir juos nagrinėję autoriai

Rodiklis	Formulė	Autorius
Bendrasis pelningumas	$\frac{\text{Bendrasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	(Bagdonas & Railienė, 2013; Buckiūnienė, 2002; Mackevičius et al., 2014; Nedzveckas et al., 2003; Peresiamy, 2010; Shareholders' Association Australian, 2010)
Veiklos pelningumas	$\frac{\text{Veiklos pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	(Atrill, 2014; Bagdonas & Railienė, 2013; Mackevičius et al., 2014; Melicher & Norton, 2003; Peresiamy, 2010)
Grynasis pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Pardavimo pajamos}}$	(Atrill, 2014; Bagdonas & Railienė, 2013; Mackevičius et al., 2014; Melicher & Norton, 2003; Nedzveckas et al., 2003; Peresiamy, 2010; Shareholders' Association Australian, 2010)
Turto pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Turtas iš viso}}$	(Bagdonas & Railienė, 2013; Buckiūnienė, 2002; Bull, 2008; Lesáková, 2007; Mackevičius et al., 2014; Melicher & Norton, 2003; Nedzveckas et al., 2003; Peresiamy, 2010; Shareholders' Association Australian, 2010)
Nuosavo kapitalo pelningumas	$\frac{\text{Grynasis pelnas}}{\text{Nuosavas kapitalas}}$	(Bagdonas & Railienė, 2013; Buckiūnienė, 2002; Bull, 2008; Lesáková, 2007; Mackevičius et al., 2014; Melicher & Norton, 2003; Peresiamy, 2010; Shareholders' Association Australian, 2010)

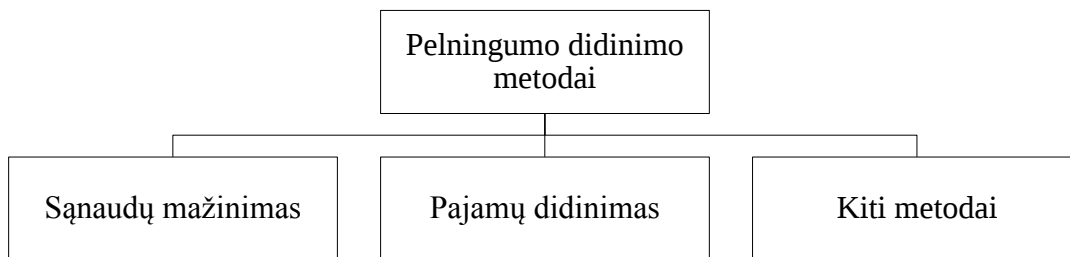
Kaip matyti iš lentelės, dauguma autorių sutinka su pelningumo rodiklių apskaičiavimo formulėmis.

2.3. Pelningumo didinimas

Įmonės pelningumo didinimas yra viena iš svarbiausių įmonės vadovų užduočių. Kiekviena įmonė nori turėti didesnį pelningumą, kadangi tai suteikia daugiau laisvės įmonės veiklos vykdyme (didina galimybę verslą plėsti, naujų technologijų diegimą, darbuotojų motyvacijos, kvalifikacijos didinimą, konkurencinės pozicijos gerinimą). Tačiau neracionaliai maksimizuojamas pelnas gali sukelti ir tam tikras problemas (Juozaitytė, 2007):

- 1) Padidinti įmonės veiklos riziką;
- 2) Išryškinti socialines problemas (tuo atveju, kai dėl pelno didinimo yra pažeidžiamos darbuotojų teisės darbo užmokestį gauti laiku ir pelnyto dydžio).

Dauguma autorių sutinka dėl dviejų pelningumą didinančių metodų (17 pav.), o pavienių autorių siūlomus būdus galima priskirti kitų metodų kategorijai.

17 pav. Pelningumą didinantys metodai

Iš 17 paveikslo matyti, kad pagrindiniai pelningumo didinimo metodai yra sąnaudų mažinimas ir pajamų didinimas.

2.3.1. Sąnaudų mažinimas

Vienas iš mokslinėje literatūroje išskirtų pelningumo didinimo metodų yra įmonės sąnaudų mažinimas. Wileman (2009) teigia, kad prieš pradėdant mažinti sąnaudas, būtina atsakyti į klausimus, siekiant suprasti, kaip šios sąnaudos susidarė ir kinta:

- a) Kurios sąnaudos ir kaip keičiasi kintant pajamoms?
- b) Kurios sąnaudos ir kaip keičiasi kintant darbuotojų skaičiui?
- c) Kas labiausiai lemia kitų didelių sąnaudų susidarymą?
- d) Kokios vyrauja pagrindinės sąnaudų didėjimo ir mažėjimo tendencijos?

Wileman (2009) sąnaudų mažinimo galimybes ir preliminarų jų skaičių išskiria pagal potencialų poveikį pelningumo didinimui:

- a) A didelio poveikio (kelios galimybės);
- b) B vidutinio poveikio (kelios galimybės);
- c) C mažo poveikio (daug galimybių, tačiau maža įtaka).

Wilson ir Perumal (2010) išskiria rizikas, su kuriomis gali susidurti įmonės, mažinamos sąnaudas:

- a) Sąnaudos mažinamos pernelyg paviršutiniškai, nepaliečiant sąnaudų susidarymo veiksnio. Įmonės mažina bendrųjų sąnaudų lygį neišsiaiškinę, kas iš tikrųjų jas sukelia ir nepanaikinę priežasties. Toks sąnaudų mažinimas neturi išliekamojo poveikio įmonės veiklai ir finansiniams rodikliams, kadangi po kurio laiko jos grįžta į pradinį lygį ar net padidėja.
- b) Finansinės ataskaitos naudojamos kaip žemėlapis. Finansinės ataskaitos gali tik atskleisti sritį, kurioje įmonė galėtų sumažinti sąnaudas, tačiau būtina giliau analizuoti įmonės procesus, kad būtų nustatytos realios sąnaudų mažinimo galimybės.
- c) Dirbama su per dideliu arba per mažu duomenų kiekiu. Turint didelį informacijos kiekį, per daug dėmesio skiriama vienai smulkiai sričiai ir priimami sąnaudų mažinimo sprendimai nepaliečia tikrosios problemos. Taip pat vyrauja nuomonė, kad sprendimams

priimti reikalingą informaciją yra sunku ar neįmanoma gauti, ji brangiai kainuoja, todėl apsiribojama mažu informacijos kiekiu.

- d) Mažinami sąnaudas lemiantys veiksniai, kurie kuria ilgalaikę vertę. Įmonės turėtų labai atsargiai vertinti tyrimų ir diegimų sąnaudų sumažinimą.
- e) Vengiama priimti sunkius sprendimus. Su šia rizika įmonės susiduria dažniausiai tada, kai analizuoja kompleksines sąnaudas ir jų mažinimo galimybes.

Teisingai įvertinus, į kurią rizikos grupę gali papulti įmonė, mažindama savo sąnaudas, leidžia vadovams parinkti geriausią poziciją pradėti ir vykdyti šį procesą.

Skirtingi autoriai siūlo skirtingas sąnaudų mažinimo priemones:

Evans (2013) sąnaudų sumažinimui siūlo įmonėms stengtis, kad visa veikloje naudojama įranga ir įrengimai būtų ekonomiškai bei naudojami produktyviai. Tokiu būdu galima sumažinti sąnaudas nuolatiniais įrangos patikrinimams, garantijoms, remontui.

Hayden (2013) teigia, kad tiesioginių sąnaudų mažinimas, kai patiriami gryniesi nuostoliai, ženkliai padidintų įmonės pelningumą. Pridėtinių kaštų mažinimas taip pat turi tiesioginį poveikį pelningumo augimui. Autorius pateikia kelias sąnaudų mažinimo priemones:

1. Mažinti tiesioginius, ypač medžiagų pirkimo, kaštus. Tai padaryti galima periodiškai lyginant tiekėjus, jų kainas ir siūlomų medžiagų kokybę bei derantis dėl kainų pirkimo metu. Jam pritaria (Nedzveckas et al., 2003), kuris taip pat pabrėžia medžiagų sunaudojimo normų reguliaraus peržiūrėjimo svarbą.
2. Eliminuoti nereikalingas sąnaudas, siekiant sumažinti pridėtinius kaštus. Norint tai pasiekti, autorius siūlo:
 - a) nuolat peržiūrėti pridėtinius kaštus, kadangi jie turi polinkį didėti;
 - b) stebėti komunalinių paslaugų kainas rinkoje;
 - c) derėtis su bankais dėl žemesnių paslaugų mokesčio;
 - d) tobulinti arba integruoti informacines sistemas siekiant išvengti klaidų, sutaupyti laiko, stebėti prekių ir paslaugų kokybę. Evans (2013) taip pat pabrėžia valdymo ir nukrypimų stebėjimo sistemos būtinumą kontroliuojant sąnaudas.

Hawkins (2010) tvirtina, kad produktų ar paslaugų kompleksiškumas didina sąnaudas, todėl siūlo peržiūrėti įmonės pelningumą ne vien atskiriems produktams ar paslaugoms, tačiau ir vartotojų grupėms. Išanalizavus kainodaros sistemą, jos stiprybes ir silpnybes, būtų galima nustatyti, ar visi produktai ir paslaugos kuria pakankamą pelningumą, ar nereikia atsisakyti, siekiant sumažinti sąnaudas, ir kaip geriausia būtų tai atlikti.

Finch (2010) išskiria tris būdus, kaip galima sumažinti sąnaudas:

- a) Greitas sumažinimas. Priemonė gali būti naudojama tada, kai įmonė susiduria su veiklos tęstinumo problema ir turi greitai padidinti savo pelningumą. Dažniausiai taikoma rizikos kapitalo fondų, staigiai sumažinant pridėtinius kaštus.
- b) Tęstinė sąnaudų kontrolė. Priemonė apima nuolatinį sąnaudų stebėjimą. Ypatingas dėmesys skiriamas elektros energijos, telekomunikacijų, automobilių parkavimo sąnaudoms. Taikant šią priemonę stebima, ar kiekviena verslo funkcija, operacija sukuria vertę.
- c) Verslo procesų reorganizavimas. Ši priemonė siūlo pažvelgti į verslą ir jo procesus iš pozicijos, tarsi verslas dar nebūtų pradėtas įgyvendinti, ir atrasti būdus, kaip efektyviausiai ir pigiausiai tai pradėti daryti.

Wileman (2009) teigia, kad norint sumažinti sąnaudas ir padidinti įmonės pelningumą, įmonės turėtų dalinti savo sąnaudas kuo smulkiau, kad galėtų pastebėti ir atsisakyti keblių sąnaudų. Autorius taip pat siūlo įvairias veiklos rūšis atsieti vienas nuo kitų ir priskirti klientų segmentams.

Kaip matyti, dauguma autorių sutinka, kad svarbiausia sąnaudų mažinimo priemonė yra nuolatinis sąnaudų stebėjimas, išvengtinų sąnaudų nustatymas ir atsisakymas.

2.3.2. Pajamų didinimas

Pajamų didinimas – daugumai įmonių vienas iš geriausių būdų pelningumui pagerinti. Šį metodą naudoti tikslinga tuomet, kai įmonės pardavimų apimtys yra aukščiau lūžio taško, kadangi didesnis grynasis pelnas generuos vis didesnius pardavimus ir pelningumo augimą (Hayden, 2013).

Padidinti pajamas taip pat galima sutelkiant dėmesį į rinkos nišą – siaurą rinkos segmentą, kuriuo nesidomi didelės įmonės, o mažesniai verslo vienetui užėmus šią vietą yra garantuojamos pastovios pajamos ir stabilus bei aukštesnis pelningumas (Maulevičius, 2010).

Hayden (2013) pajamas didinti siūlo sukuriant įmonės veiklos strategiją ir verslo planą. Autorius teigia, kad įmonė, susikūsi strategiją, galėtų lengviau koncentruoti savo dėmesį į pelningumą, padidinti darbuotojų našumą, diegti ir valdyti inovacijas, padidinti arba optimizuoti produktų ir paslaugų kainas. Šią autoriaus nuomonę palaiko Evans (2013) tuo, kad turėdama strategiją įmonė lengviau gali išlaikyti ir padidinti savo konkurencingumą rinkoje, tuo pačiu didindama pelningumą. Maulevičius (2010) papildė Evans teigdamas, kad įmonė, norėdama turėti ilgalaikį ir pastovų pelningumą, turi apsibrėžti, kokius rinkos barjerus taikys, nes laisvos konkurencijos sąlygomis augantis konkurentų skaičius mažina įmonės gaunamą pelną ir pelningumą. Evans (2013) taip pat tvirtina, kad turint aiškų planą, darbuotojai lengviau integruojasi į nustatytą tikslų siekimą, kadangi atitinkamai nusistato asmeninius siekius, taip didindami įmonės galimybes padidinti pelningumą.

Görg ir Hanley (2004) siūlo įmonėms, norinčioms padidinti savo pajamas ir pelningumo rodiklius, naudotis užsakomosiomis paslaugomis (angl. outsourcing). Ši priemonė ypatingai tinka

didesnėms įmonėms, kadangi jos turi didesnę derėjimo galią ir patiria mažesnius užsakymo kaštus, lyginant su mažomis įmonėmis.

Pometko (2011) teigia, kad norint pajamas padidinti kainų kėlimu, yra naudinga tai derinti kartu su produktų ar paslaugų tobulinimu. Autorius taip pat siūlo perspėti vartotojus apie planuojamus kainų didinimus, kadangi tokiu būdu galima valdyti lėtai judančių atsargų kiekį bei pelnyti ilgalaikį vartotojų lojalumą, o kartu ir didinti pajamas bei pelningumą ilgajame laikotarpyje.

Keli užsienio literatūros autoriai (Deloof, 2003; Gamze et al., 2012) pajamas didinti siūlo pasinaudojus apyvartinio kapitalo priemonėmis: pirkėjų įsiskolinimų apyvartumu dienomis ir pinigų apytakos ciklu dienomis. Šios priemonės turi atvirkištinę priklausomybę su pelningumo rodikliu: sutrumpinus pirkėjų įsiskolinimų apyvartumą ir pinigų apytakos ciklą dienomis, pelningumas išauga.

Pometko (2011) pabrėžia konkurencingumo svarbą pelningumo didinimo procesui. Autorius teigia, kad konkuruoti rinkoje ir skatinti pirkėjus daugiau naudotis teikiamais produktais ir paslaugomis galima pasitelkus vartotojų aptarnavimą. Pagerinus aptarnavimą, padidės įmonės produktų paklausa ir pajamos.

Kaip matyti, mokslinės literatūros autorių siūlomos priemonės pelningumui gerinti didinant įmonės pajamas yra skirtingos, negalima išskirti vienos priemonės.

2.3.3. Kiti pelningumo didinimo metodai

Kai kurie mokslinės literatūros autoriai išskiria pelningumo didinimo būdus, kurių negalima tiesiogiai priskirti prie sąnaudų mažinimo ar pajamų didinimo metodų.

Hayden (2013) pabrėžia personalo svarbą pelningumui padidinti. Autorius teigia, kad suformavus efektyvią komandą bei pašalinus visus dėmesį blaškančius veiksnius, galima tikėtis didesnio pelningumo. Autorius taip pat siūlo aprūpinti darbuotojus visa reikalinga technika ir priemonėmis bei mokėti priedus pagal darbo našumą, užtikrinti darbuotojams karjeros galimybes.

Evans (2013) siūlo standartizuoti ir supaprasti visus įmonės verslo procesus, ypatingai gamybos liniją. Autorė taip pat rekomenduoja įdiegti įmonėje valdymo bei nukrypimus stebinčią informacinę sistemą, kuri padėtų vadovams maksimizuoti sąnaudų kontrolę ir didinti pelningumą.

Hayden (2013) tvirtina, kad vadovams yra ypatingai svarbu sutelkti dėmesį į pelningumo didinimo tikslą. Vadovai turi suprasti, kokie veiksniai daro įtaką pelningumui ir nustatyti tam tikrus indikatorius įmonės veiklai stebėti. Dažniausiai naudojami (tarpusavyje lyginami) indikatoriai yra: pardavimai-prognozės, faktiškai patirtos sąnaudos-biudžetai.

Kaip matyti, kiti autorių siūlomi pelningumo didinimo metodai gali būti naudojami ir pritaikomi įmonės veikloje kaip antraeilė priemonė prie sąnaudų mažinimo arba pajamų didinimo metodų.

Apibendrinus mokslinės literatūros analizę galima teigti, kad dauguma autorių sutinka dėl pelningumo sampratos apibrėžimo. Pelningumą sąlygojantys veiksniai literatūroje yra skirstomi į vidinius (priklausomus nuo įmonės veiklos, pobūdžio, specifikos) ir išorinius (priklausomus nuo aplinkos sąlygų ir rinkos). Šiems veiksniams nustatyti yra atliekama pelningumo analizė pagal pasirinktą metodą. Populiariausias metodas yra santykinų pelningumo rodiklių apskaičiavimas. Šie rodikliai dažniausiai skirstomi į dvi kategorijas: pardavimo ir grąžos pelningumo rodikliai. Nustačius veiksnius ir problemines veiklos sritis, galima taikyti metodus pelningumui pagerinti. Literatūroje išskiriami du populiariausi pelningumo didinimo metodai: sąnaudų mažinimas ir pajamų didinimas.

3. UAB „X“ PELNINGUMO DIDINIMO SPRENDIMAI IR JŲ REZULTATAI

Atlikus UAB „X“ veiklos finansinę analizę nustatyta, kad įmonėje yra žymus skirtumas tarp bendrojo ir grynojo veiklos pelningumų. Bendrasis veiklos pelningumas yra teigiamas ir vertinamas labai gerai, tuo tarpu grynasis veiklos pelningumas yra labai žemas arba neigiamas ir vertinamas blogai. Didžiausią poveikį šiam skirtumui daro veiklos ir finansinės-investicinės veiklos sąnaudos, kurios įmonėje yra didelės (žr. 4 priedą).

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos didžiąja dalimi susidaro dėl palūkanų mokėjimų, tačiau finansinių įsiskolinimų susitarimo sąlygų UAB „X“ keisti nebegali. Šios sąnaudos pelno (nuostolių) ataskaitos struktūroje sudaro santykinai nedidelę dalį bei matomas mažėjimas (žr. 6 priedą), todėl jas analizuoti nėra tikslinga. Tuo tarpu pastebimas veiklos sąnaudų augimo tempų didėjimas (žr. 6 priedą), šios sąnaudos sudaro svarbią dalį pelno (nuostolių) ataskaitos struktūroje – visu laikotarpiu sudarė daugiau nei 40%.

Pagal atliktos finansinės analizės gautus rezultatus ir remiantis mokslinės literatūros autorių siūlomais pelningumo didinimo metodais (17 pav.), projektiniams skaičiavimams atlikti ir įmonės UAB „X“ pelningumui padidinti bus naudojamas sąnaudų mažinimo metodas. Siekiant pagerinti įmonės pelningumą, rinktis pajamų didinimo metodą būtų netikslinga, nes, iš atliktos horizontalios pelno (nuostolių) ataskaitos (žr. 4 priedą) matyti, kad veiklos sąnaudos turi didesnę augimo tendenciją, todėl padidinus įmonės pajamas, veiklos sąnaudos išaugtų dar labiau, o tai pelningumą mažina. Dėl šių priežasčių, tolimesnėje darbo dalyje bus analizuojamos veiklos sąnaudos, atliekami projektiniai skaičiavimai joms sumažinti ir įvertinama įtaka įmonės pelningumui.

3.1. Detali UAB „X“ veiklos sąnaudų analizė

Įmonėje UAB „X“ veiklos sąnaudos klasifikuojamos į pardavimų ir bendrąsias-administracines veiklos sąnaudas. Siekiant nustatyti, kuri iš šių veiklos sąnaudų kategorijų daro didžiausią įtaką įmonės pelningumui, atliekama vertikali veiklos sąnaudų struktūros analizė. Veiklos sąnaudų struktūra pateikta 8 lentelėje.

8 lentelė. UAB „X“ veiklos sąnaudų struktūra % 2012-2014m.

Veiklos sąnaudos	2012 m.	2013 m.	2014 m.
Pardavimų sąnaudos	6,22	4,05	4,66
Bendrosios ir administracinės sąnaudos	93,78	95,95	95,34

Iš 8 lentelės matyti, kad bendrosios ir administracinės sąnaudos sudaro didžiąją veiklos sąnaudų dalį – daugiau nei 93%. Analizuojamu laikotarpiu veiklos sąnaudų dalis struktūroje padidėjo 1,67 proc. punkto. Tuo tarpu pardavimo sąnaudos bendroje veiklos sąnaudų struktūroje sudarė nuo 4,05%

(2013m.) iki 6,22% (2012m.). Šių sąnaudų dalis struktūroje per 2012-2014m. laikotarpį sumažėjo 25,13 proc. punkto.

Tolimesnėje analizėje tikslinga nuodugniau ištirti bendrąsias ir administracines sąnaudas, kadangi jos turi didesnę poveikį bendram veiklos sąnaudų lygiui nei pardavimų sąnaudos. Pardavimo sąnaudų mažinimo galimybės toliau neanalizuojamos, kadangi šios sąnaudos reikalingos užtikrinti UAB „X“ pardavimų apimtį, be to, sudaro labai mažą veiklos sąnaudų dalį. Taip pat pagal atliktą finansinę analizę (žr. 4 priedą) matyti, kad įmonė efektyviai valdo pardavimo lygį ir su juo susijusias sąnaudas (pardavimo savikainą).

Remiantis UAB „X“ aiškinamojo rašto duomenimis, bendrųjų ir administracinių sąnaudų detali sudėtis bei analizė pateikta 9 lentelėje.

9 lentelė. UAB „X“ bendrųjų ir administracinių sąnaudų detali analizė, € ir %, 2012-2014m.

Bendrosios ir administracinės sąnaudos	2012 m.		2013 m.		2014 m.	
	€	%	€	%	€	%
Atlyginimų sąnaudos	508.188	26,50	640.436	31,21	727.487	33,36
Nuoma ir eksploatacinės sąnaudos:	393.609	20,52	394.613	19,23	395.816	18,15
<i>Patalpų nuoma</i>	367.346	19,15	367.428	17,90	369.250	16,93
<i>Automobilių nuoma</i>	26.263	1,37	27.185	1,32	26.566	1,22
Materialaus turto nusidėvėjimas	227.192	11,85	172.068	8,38	194.163	8,90
Sodros sąnaudos	148.261	7,73	160.357	7,81	160.928	7,38
Komunalinės išlaidos	115.766	6,04	155.642	7,58	178.696	8,19
Transporto sąnaudos	113.624	5,92	132.118	6,44	149.899	6,87
Remontas ir eksploatacija	102.791	5,36	95.256	4,64	83.008	3,81
Veiklos mokesčių sąnaudos	46.455	2,42	66.841	3,26	43.181	1,98
Banko sąnaudos	36.826	1,92	34.543	1,68	28.980	1,33
Ryšių sąnaudos	23.327	1,22	24.177	1,18	24.834	1,14
Draudimo sąnaudos	14.413	0,75	18.387	0,90	22.466	1,03
Kompiuterių remontas ir aptarnavimas	15.776	0,82	17.214	0,84	18.390	0,84
Komandiruotės sąnaudos	11.075	0,58	9.949	0,48	10.413	0,48
Audito įmonių paslaugos	2.317	0,12	5.322	0,26	5.125	0,24
Nematerialaus turto nusidėvėjimas	515	0,03	191	0,01	191	0,01
Beviltiškų skolų sąnaudos	16.842	0,88	17.146	0,84	7.077	0,32
Įvairios kitos sąnaudos	21.600	1,13	24.841	1,21	28.404	1,30
Bendrosios ir administracinės sąnaudos iš viso	1.798.577	93,78	1.969.101	95,95	2.079.057	95,34

Iš pateiktos lentelės matyti, kad didžiausią įtaką UAB „X“ veiklos pelningumui daro atlyginimų, nuomos, materialaus turto nusidėvėjimo sąnaudos, kadangi šios sąnaudos buvo didžiausios visu analizuojamu laikotarpiu. Tačiau tolimesnei veiklos sąnaudų analizei ir atliekant projektinius skaičiavimus UAB „X“ pelningumui gerinti atlyginimų bei materialaus turto nusidėvėjimo sąnaudos yra neanalizuojamos dėl šių priežasčių:

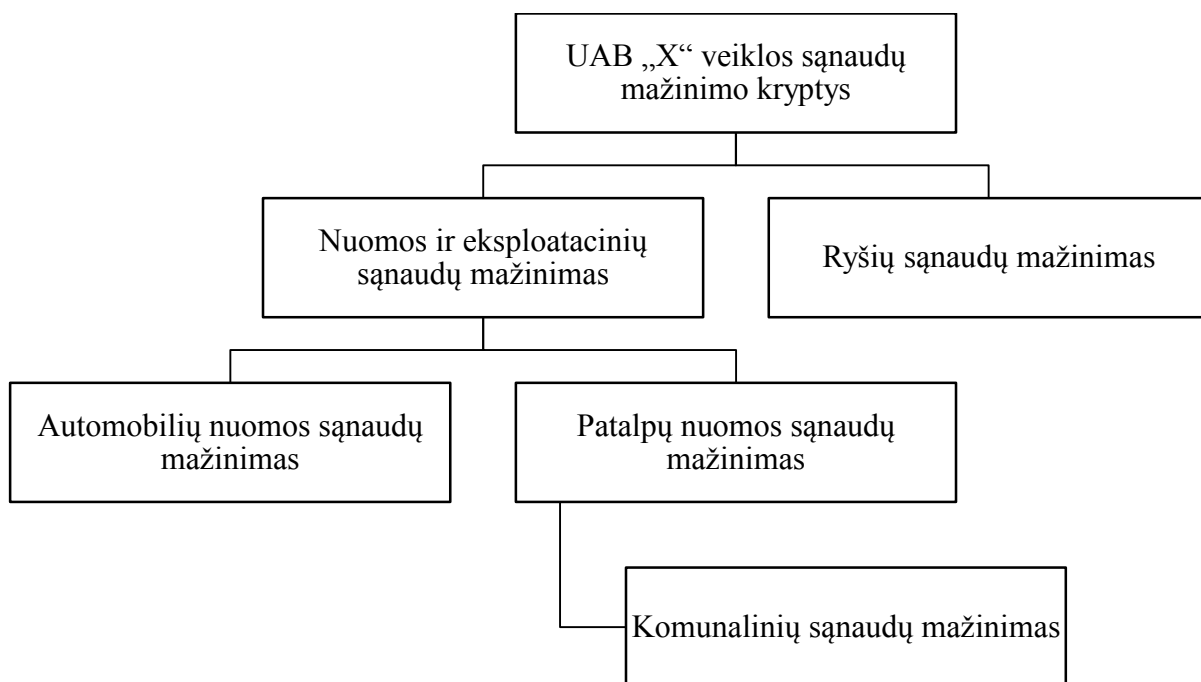
- Atlyginimų sąnaudos: remiantis UAB „X“ administracijos suteikta informacija, įmonėje dirba optimalus darbuotojų skaičius (žr. 1 lentelę), nėra darbuotojų pertekliaus, visi esami darbuotojai kuria pridėtinę vertę įmonėje ir jų skaičiaus keisti negalima, įmonėje yra teisingai nustatyti atitinkami darbo užmokesčio dydžiai. Detalesnė informacija nepateikiama, nes laikoma konfidencialia.
- Materialaus turto nusidėvėjimo sąnaudos: įmonei nuosavybės teise priklausantis turtas yra nekeičiamas. UAB „X“ apskaitos politikoje nustatytos nusidėvėjimo normos yra teisingos, kadangi pateiktos finansinės ataskaitos yra audituotos.

Dėl šių priežasčių analizei ir projektiniams skaičiavimams yra atrenkamos **nuomos ir eksploatacinės sąnaudos**, komunalinės sąnaudos, kurios tiesiogiai priklauso nuo nuomos sąnaudų, bei **ryšių sąnaudos**, nes jas kontroliuoti galima trumpajame laikotarpyje, atsižvelgiant į šių paslaugų tiekėjų kainodarą ir pokyčius rinkoje. Iš 9 lentelės matyti, kad visos išvardintos sąnaudos didėjo. Nuomos ir eksploatacinės sąnaudos per laikotarpį tolygiai išaugo 0,56%, o veiklos sąnaudų struktūroje visu laikotarpiu sudarė daugiau nei 18%. Komunalinės išlaidos taip pat didėjo pastoviai – per 2012-2014m. išaugo 54,36%, nors veiklos sąnaudų struktūroje sudarė daugiau nei 6%. Tolygia augimo tendencija keitėsi ir ryšių sąnaudos, kurios per laikotarpį išaugo 6,46%, nors veiklos sąnaudų struktūroje sudarė tik kiek daugiau nei 1%.

3.2. Veiklos sąnaudų mažinimo kryptys

Atlikus UAB „X“ veiklos sąnaudų struktūros analizę ir įvertinus atskirų straipsnių pokyčius analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu, buvo nustatyta, kurių sąnaudų augimas daro didžiausią neigiamą įtaką įmonės pelningumui.

Vienas iš teorijoje aptartų pelningumo gerinimo būdų yra sąnaudų mažinimas. Todėl siūloma įmonei UAB „X“ mažinti išaugusias ir didelę dalį struktūroje turinčias nuomos sąnaudas, taip pat ryšių sąnaudas, kurios gali būti efektyviau valdomos be didelių pakeitimų. Veiklos sąnaudų mažinimo kryptys pavaizduotos 18 paveiksle.

18 pav. UAB „X“ veiklos sąnaudų mažinimo kryptys

Tolimesnėje dalyje atliekama detali veiklos sąnaudų mažinimo kryptų analizė ir projektiniai skaičiavimai.

3.2.1. Ryšių sąnaudų mažinimas

UAB „X“ ryšio sąnaudas sudaro telefono, interneto ryšio bei pašto paslaugų išlaidos. Iš vidinės įmonės informacijos yra žinoma, kad šiuo metu UAB „X“ naudojami UAB „Bitė Lietuva“, AB „TEO LT“ bei AB „Lietuvos paštas“ teikiamomis paslaugomis.

Siekiant išsiaiškinti, ar įmonė pasirinkusi geriausias ryšio operatorius kainos ir teikiamų paslaugų atžvilgiu, buvo atlikta palyginamoji mobiliojo bei fiksuoto telefono ir interneto ryšių tiekėjų analizė, kuri pateikta 10 lentelėje. Ryšio operatoriai atrinkti iš LR Ryšių reguliavimo tarnybos pateikto sąrašo (Tarnyba, 2015).

Kaip matyti iš 10 lentelės, geriausią mobiliojo ryšio planą ir sąlygas šiuo metu siūlo Tele2, kadangi mažiausias minimalus mėnesio mokestis, o skambučių ir trumpųjų žinučių (sms) kainos nežymiai skiriasi nuo kitų operatorių nustatytų kainų. Tele2 taip pat suteikia galimybę užsisakyti papildomus pokalbių planus, kurie padeda sutaupyti (pvz. skambučiams į užsienį).

Iš fiksuoto telefono ryšio operatorių palankiausią paslaugos pasiūlymą pateikia „CSC TELECOM“ bendrovė. Lyginant su kitais fiksuoto ryšio paslaugų tiekėjais, šios įmonės mėnesinis mokestis ir skambučiai Lietuvos teritorijoje yra pigiausi, nors skambučių kainos į užsienį yra kiek aukštesnės. Patrauklų pasiūlymą taip pat pateikia „TEO“, taikydama nuolaidas lojaliems klientams, kokia ir yra UAB „X“.

**10 lentelė. Ryšio operatorių teikiamų paslaugų ir jų kainų (€, be PVM) palyginimas
(Sudaryta autorės, remiantis ryšių operatorių duomenimis)**

Mobilus telefono ryšys			
	„Tele2“	„Omnitel“	„Bitė“
Plano pavadinimas	Pigiau verslui	PRO Neribotai	Laisvė
Minimalus mėnesio mokestis	5,50	7,00	8,69
Nemokami skambučiai Lietuvoje	Neribotai	Neribotai	Neribotai
Nemokamos sms Lietuvoje	Neribotai	Neribotai	Neribotai
Skambučiai į užsienį	0,3681-1,6197	0,3412-1,4849	0,5503-1,3033
SMS į užsienį	0,1014	0,1100	0,1101
Plano laikotarpis	Neterminuota	24 mėn.	Neterminuota
Papildomi planai grupei	Taip	Ne	Ne
Fiksuotas telefono ryšys			
	„TEO“	„Elektą“	„CSC TELECOM“
Plano pavadinimas	Verslo partneris	120 Plius	Verslui Plius
Mėnesinis mokestis	6,70	8,97	5,79
Skambučiai Lietuvoje	0,02-0,09	0,03-0,35	0,015-0,022
Skambučiai į užsienį	0,03-0,20	nuo 0,07	0,035-0,22
Papildomos sąlygos	Nuolaidos lojaliems klientams	-	-
Interneto paslaugos			
	„TEO“	„Cgates“	„Meganet“
Plano pavadinimas	Deimantinis	Biuras M	MVS
Greitaveika (šviesolaidinis)	100 Mb/s	300 Mb/s	100 Mb/s
Mėnesio mokestis	63,00	92,39	43,15
WiFi įrenginio mėnesio nuoma	2,02	1,74	0,00
Plano laikotarpis	Neterminuota	Neterminuota	24mėn
Papildomos sąlygos	-	-	Iki 10 kompiuterių

Interneto operatorių teikiamas paslaugas tarpusavyje palyginti yra sunkiau. Pagal paslaugų kainas geriausias variantas yra Meganet, tačiau rekomenduojamas maksimalus kompiuterių skaičius viename tinkle yra 10 kompiuterių, kas nėra pakankama UAB „X“. Todėl palankiausiu interneto tiekėju laikoma įmonė „TEO“.

Apibendrinant atliktą ryšių operatorių paslaugų ir kainų lyginamąją analizę, rekomenduojama įmonei UAB „X“ pakeisti mobiliojo ryšio operatorių iš „Bitė“ į „Tele2“, taip siekiant sumažinti ryšių

sąnaudas. Fiksuoto ir interneto ryšių operatoriaus („TEO“) keisti nesiūloma, kadangi šiuo metu naudojamosi lojalių klientų nuolaidomis.

Siekiant dar efektyviau valdyti ryšių sąnaudas ir pagerinti pelningumą, siūlau UAB „X“:

- Skambučiams į užsienį naudoti šiuolaikines informacines technologijas: Skype, Google Hangout. Šios priemonės nieko nekainuoja, o norint jomis naudotis užtenka turėti kompiuterį arba išmanųjį telefoną su įdiegta specialia pokalbių programa ir interneto ryšį.
- Atsisakyti popierinių mokesčių sąskaitų. Pasitikrinti mokėtiną sumą ir atsisiųsti suformuotą dokumentą galima internete.

11 lentelėje pateikti skaičiavimai, kiek būtų galima sutaupyti ir sumažinti ryšių sąnaudas, taikant kiekvieną pasiūlytą mažinimo priemonę.

11 lentelė. Ryšių sąnaudų mažinimas

Priemonė	Skaičiavimai	Sutaupyta per metus, €
Mobiliojo ryšio plano pakeitimas	$(8,69-5,50)€ \cdot 50 \text{vnt} \cdot 12 \text{mėn}$	1.914
Skambučiai į užsienį internetu	$300 \text{min} \cdot 0,99€ \cdot 12 \text{mėn}$	3.564
Popierinių sąskaitų atsisakymas	$0,60€ \cdot 15 \text{padalinių} \cdot 3 \text{vnt} \cdot 12 \text{mėn}$	324
Viso:		5.802

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, labiausiai ryšių sąnaudas sumažinti galima pakeitus mobiliojo ryšio planą. Taikant visas pasiūlytas priemones kartu, per metus ryšių sąnaudas galima sumažinti 5 802 €.

3.2.2. Automobilių nuomos sąnaudų mažinimas

UAB „X“ nuomos sąnaudos skirstomos į dvi kategorijas: patalpų nuoma ir automobilių nuoma. Kaip matyti iš 9 lentelės, automobilių nuomos sąnaudos kito netolygiai. 2012-2013m. išaugo 3,51%, o 2013-2014m. sumažėjo 2,27%. Ši netolygų automobilių nuomos sąnaudų kitimą sąlygojo prekybinio taško perkėlimas 2013m. iš Vilniaus į Kauną, kadangi kelių mėnesių laikotarpiui buvo nuomuojamasi vienu automobiliu daugiau nei įprastai.

2014m. UAB „X“ nuomojasi 17 automobilių, kurių nuomos sąnaudų apskaičiavimas pateiktas 12 lentelėje. Automobiliai įmonės veikloje naudojami vadovaujančio lygio darbuotojams vykti pas tiekėjus ir į pavaldžius prekybinius taškus.

Remiantis UAB „X“ darbuotojų informacija, viename prekybiniame taške užtenka turėti vieną automobilį (15 automobilių iš viso). Papildomi du automobiliai (automobilis1 ir automobilis2) priklauso Vilniaus ir Kauno pagrindiniams prekybiniams taškams ir naudojami kaip atsarginiai.

12 lentelė. Automobilių nuomos sąnaudų paskaičiavimas 2014m. (Sudaryta autorės remiantis įmonės informacija)

	Nuomos suma per mėnesį, €	Naudota mėnesių per metus	Nuomos suma per 2014 metus, €
Automobilis1	108	12	1.293
Automobilis2	124	12	1.487
Automobilis3	153	12	1.842
Automobilis4	108	12	1.293
Automobilis5	108	12	1.293
Automobilis6	81	12	970
Automobilis7	206	12	2.468
Automobilis8	162	12	1.939
Automobilis9	153	12	1.842
Automobilis10	209	12	2.509
Automobilis11	154	12	1.849
Automobilis12	87	12	1.043
Automobilis13	68	12	820
Automobilis14	98	12	1.178
Automobilis15	206	12	2.468
Automobilis16	87	12	1.043
Automobilis17	103	12	1.230
Viso:			26.566

Atsižvelgus į automobilių nuomos kainas (12 lentelė) ir įvertinus automobilių panaudojimą įmonės veikloje, siūloma UAB „X“ atsisakyti dviejų automobilių (automobilis1 ir automobilis2) nuomos. 13 lentelėje pateikta informacija, kokia suma sumažėtų automobilių nuomos sąnaudos, įgyvendinus pasiūlymą.

13 lentelė. Automobilių nuomos sąnaudų mažinimas

Priemonė	Sutaupyta per metus, €
Nutraukti 2 automobilių nuomos sutartis	2.780

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, nutraukus 2 automobilių nuomos sutartis, UAB „X“ veiklos sąnaudos sumažėtų 2 780 €. Šių dviejų automobilių nuomos atsisakymas nedaro įtakos transporto sąnaudų dydžiui, kadangi kelionių skaičius įmonėje išlieka tas pats, automobilių panaudojimas tampa racionalesnis.

3.2.3. Patalpų nuomos sąnaudų mažinimas

Patalpų nuomos sąnaudas sudaro išlaidos už UAB „X“ nuomojamas patalpas įmonės biurams ir sandėliams visoje Lietuvoje, neišnuomotas subnuomos patalpas. Kaip matyti iš 9 lentelės, patalpų

nuomos sąnaudos sudaro didžiąją dalį visų nuomos sąnaudų ir analizuojamu laikotarpiu palaipsniui didėjo. 2012-2013m. padidėjo nežymiai – 0,02%, o 2013-2014m. išaugo 0,50%.

Susisteminus ir išanalizavus UAB „X“ duomenis apie nuomuojamas patalpas (žr. 7-9 priedus) matyti, kad didžiąją dalį patalpų nuomos sąnaudų sudaro prekybinių taškų patalpų nuoma. Kitos nuomuojamos patalpos yra pernuomuojamos subnuomininkams.

Palyginus kiekvienų metų duomenis pastebėta, kad keletas įmonės veikloje nenaudojamų patalpų yra neišnuomuojamos kelis metus iš eilės. Šios patalpos yra Laisvės alėjoje, Kaune, ir Pramonės gatvėje, Šiauliuose. Siekiant pagerinti UAB „X“ pelningumą, siūloma nutraukti šių patalpų nuomą, kadangi atlikta analizė parodė, kad šiose vietose esančios nuomuojamos patalpos už UAB „X“ siūlomą nuomos kainą yra nepatrauklios potencialiems nuomininkams ir sąlygoja dideles sąnaudas.

Atlikti projektiniai skaičiavimai (14 lentelė), kurie parodo, kokia suma sumažėtų veiklos sąnaudos, nutraukus šių dviejų patalpų nuomos sutartis.

14 lentelė. Patalpų nuomos sąnaudų mažinimas

Priemonė	Skaičiavimai	Sutaupyta per metus, €
Nutraukti patalpų nuomos sutartį Laisvės al.	121,94m ² *15,13€*12mėn.	22.139
Nutraukti patalpų nuomos sutartį Pramonės g.	143,50 m ² *2,03€*12mėn.	3.496
Viso:		25.635

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, nutraukus dviejų nenaudojamų patalpų nuomos sutartis, veiklos sąnaudos sumažėtų 25 635 €.

3.2.3.1. Komunalinių sąnaudų mažinimas

Nuomuojamų patalpų skaičius ir plotas tiesiogiai sąlygoja įmonės patiriamas komunalinių paslaugų sąnaudas. Šias sąnaudas sudaro išlaidos už šilumą, vandenį ir elektros energiją. UAB „X“ patirtos komunalinės išlaidos pagal kategorijas pateiktos 15 lentelėje.

15 lentelė. UAB „X“ komunalinių paslaugų sąnaudos 2012-2014m., €

	2012	2013	2014
Šilumos sąnaudos	35.349	54.763	54.574
Vandens sąnaudos	2.016	2.661	3.822
Elektros energijos sąnaudos	78.401	98.218	120.299
Viso:	115.766	155.642	178.696

Kaip matyti iš pateiktos lentelės, analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu komunalinių paslaugų sąnaudos išaugo 54,36%. Vandens ir elektros energijos sąnaudos palaipsniui didėjo (atitinkamai

89,60% ir 53,44%), tuo tarpu šilumos sąnaudos ženkliai padidėjo 2012-2013m. – 54,92%, ir šiek tiek sumažėjo 0,34% 2013-2014m.

UAB „X“ veikloje nenaudojamų ir kitoms įmonėms neišnuomotų patalpų komunalines sąnaudas pagrįs sudaro šilumos sąnaudos, kadangi nevykdant veiklos vandens ir elektros energijos sąnaudos nesusidaro. Nutraukus šias (Laisvės al. ir Pramonės g.) patalpų nuomos sutartis, proporciškai sumažėtų ir šilumos sąnaudos.

Kadangi komunalinės sąnaudos skaičiuojamos tiek nuomuojamoms, tiek nuosavybės forma priklausančioms patalpoms, projektiniuose skaičiavimuose naudojamas bendras patalpų plotas, o šilumos sąnaudos proporciškai padalijamos pagal plotą, neatsižvelgiant į galimus skirtingų regionų kainų skirtumus. Subnuomojamų patalpų plotas atimamas, kadangi šių patalpų komunalinius mokesčius apmoka subnuomininkai. 16 lentelėje pateikti skaičiavimai, kiek būtų sutaupoma išlaidų už šilumos paslaugas, jei UAB „X“ nutrauktų nenaudojamų patalpų nuomos sutartis.

16 lentelė. Komunalinių sąnaudų mažinimas

Nuosavybės forma priklausančių patalpų plotas, m ²	7.658,70
Nuomuojamų patalpų plotas, m ²	9.033,11
Subnuomuojamų patalpų plotas, m ²	1.021,14
Plotas, už kurį mokami komunaliniai mokesčiai, m ²	15.670,67
Šilumos sąnaudos per metus, €	54.575
1 m ² tenkanti šilumos kaina, €	3,48
Nutraukiamų nuomos sutarčių plotas, m ²	265,44
Sutaupomos šilumos sąnaudos per metus, €	924

Kaip matyti iš lentelės, nutraukus Laisvės al. ir Pramonės g. Patalpų nuomos sutartis, šilumos sąnaudos sumažėtų 924€. Nutraukus nenaudojamų patalpų nuomos sutartis, veiklos sąnaudos būtų sumažintos:

$$25\,635 + 924 = 26\,559 \text{ €}.$$

3.3. Projektinių skaičiavimų įtaka įmonės pelningumui

Nustačius ir apskaičiavus galimas UAB „X“ veiklos sąnaudų mažinimo priemones, yra įvertinama jų daroma įtaka įmonės finansinėms ataskaitoms ir veiklos pelningumui, jei projektiniai skaičiavimai būtų įgyvendinami įmonės veikloje. Priimama prielaida, kad kiti veiksniai nekinta ir išlieka pastovūs.

17 lentelėje pateikiamos projektinių skaičiavimų metu gautos veiklos sąnaudų mažinimo priemonės. Kaip matyti iš pateiktos lentelės, labiausiai veiklos sąnaudas sumažintų 3 priemonė – patalpų nuomos ir komunalinių paslaugų sąnaudų mažinimas. Pritaikius visas siūlomas priemones, įmonė UAB „X“ veiklos sąnaudas sumažintų 35 141 € iš viso.

17 lentelė. Veiklos sąnaudų mažinimo priemonės

Priemonė	Sutaupyta per metus, €
Ryšių sąnaudų mažinimas	5.802
Automobilių nuomos sąnaudų mažinimas	2.780
Patalpų nuomos ir komunalinių sąnaudų mažinimas	26.559
Viso:	35.141

Įtaka pelno (nuostolių) ataskaitai. 18 lentelėje pateikiama bazinė (2014m. perskaičiuoti į eurus) ir projektuojama pelno (nuostolių) ataskaita atskirai pagal kiekvieną siūlomą veiklos sąnaudų mažinimo priemonę ir jas visas kartu sudėjus. Taip pat pateikiami atskirų straipsnių pokyčiai, lyginant bazinės ir pritaikius 3 veiklos sąnaudų mažinimo priemones pelno (nuostolių) ataskaitų duomenis.

18 lentelė. Bazinė ir projektuojama pelno (nuostolių) ataskaita

	2014m. €	1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	1-3 priemonės	Pokyčiai
Pardavimo pajamos	4.964.532	4.964.532	4.964.532	4.964.532	4.964.532	-
Pardavimo savikaina	2.951.653	2.951.653	2.951.653	2.951.653	2.951.653	-
Bendrasis pelnas (nuostoliai)	2.012.879	2.012.879	2.012.879	2.012.879	2.012.879	-
Veiklos sąnaudos	2.180.591	2.174.789	2.177.811	2.154.032	2.145.450	(35.141)
<i>Pardavimo</i>	<i>101.534</i>	<i>101.534</i>	<i>101.534</i>	<i>101.534</i>	<i>101.534</i>	-
<i>Bendrosios ir administracinės</i>	<i>2.079.057</i>	<i>2.073.255</i>	<i>2.076.277</i>	<i>2.052.498</i>	<i>2.043.916</i>	<i>(35.141)</i>
Veiklos pelnas (nuostoliai)	(167.712)	(161.910)	(164.932)	(141.153)	(132.571)	35.141
Kita veikla	273.397	273.397	273.397	273.397	273.397	-
Finansinė ir investicinė veikla	(117.312)	(117.312)	(117.312)	(117.312)	(117.312)	-
Įprastinės veiklos pelnas (nuostoliai)	(11.627)	(5.825)	(8.847)	14.932	23.514	35.141
Pagautė	-	-	-	-	-	-
Netekimai	-	-	-	-	-	-
Pelnas (nuostoliai) prieš apmokestinimą	(11.627)	(5.825)	(8.847)	14.932	23.514	35.141
Pelno mokestis	11.861	11.861	11.861	14.101	15.388	3.527
Grynasis pelnas (nuostoliai)	(23.488)	(17.686)	(20.708)	831	8.126	31.614

Iš 18 lentelės matyti, kad vien pakeisti ryšio operatorių ar atsisakyti 2 atsarginių automobilių nuomos yra nepakankama, kad UAB „X“ nepatirtų grynyjų nuostolių. Tuo tarpu įmonė uždirbtų 831 €

grynojo pelno, jei nutrauktų nenaudojamų patalpų nuomos sutartis, taip pat sumažindama komunalines sąnaudas. Įgyvendinus visas 3 veiklos sąnaudų mažinimo priemones, UAB „X“ uždirbtų 8 126 € grynojo pelno.

Veiklos sąnaudoms sumažėjus 35 141 €, atitinkamai išaugtų veiklos ir įprastinės veiklos pelnas. Kadangi įmonė neturi nei pagautės, nei netekimų, įprastinės veiklos pelnas būtų lygus pelnui prieš apmokestinimą.

Projektiniuose skaičiavimuose pelno mokesčio suma, kai UAB „X“ patiria nuostolius prieš apmokestinimą (taikant 1, 2 priemones), yra nekeičiama, kadangi UAB „X“ formuoja atidėto pelno mokesčio turtą, kurį vėliau sudengia su atidėto pelno mokesčio įsipareigojimu. Atveju, kai taikoma 3 arba 1-3 priemonės kartu sudėjus, UAB „X“ uždirba pelną prieš apmokestinimą, todėl pelno mokestis paskaičiuojamas prie atidėtojo pelno mokesčio sąnaudų pridėjus 15%, paskaičiuotų nuo pelno prieš apmokestinimą.

Įtaka balanso ataskaitai. Pelnų (nuostolių) ataskaitos pasikeitimas daro įtaką balanso ataskaitai. Bazinis 2014m. ir pagal projektinius skaičiavimus pasikeitę balansai pavaizduoti 19 lentelėje.

Iš 19 lentelės matyti, kad veiklos sąnaudų mažinimo atveju įmonės UAB „X“ turtas, nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai išauga taikant bet kurią iš pasiūlytų priemonių arba visas kartu. Veiklos sąnaudas mažinant ryšių operatoriaus pakeitimu (1 priemonė), įmonės turtas išaugtų 0,08%, atsisakius 2 automobilių nuomos (2 priemonė) – 0,04%, nutraukus nenaudojamų patalpų nuomos sutartis ir sumažinus komunalinius mokesčius (3 priemonė) – 0,36%, taikant visas priemones kartu – 0,48%.

Trumpalaikio turto pokyčius projektuojamuose balansuose lemia pinigų ir pinigų ekvivalentų augimas. Kaip matyti (19 lentelė), didžiausias pinigų augimas (55,99%) UAB „X“ vyktų tuomet, kai įmonė taikytų visas 3 veiklos sąnaudų mažinimo priemones, o mažiausias (4,43%) – pritaikius 2 priemonę (atsisakius 2 automobilių nuomos). Pinigų straipsnio pokyčius sąlygoja veiklos sąnaudoms mažinti taikomų priemonių rezultatai, kadangi už šias paslaugas įmonė UAB „X“ atsiskaito grynaisiais pinigais.

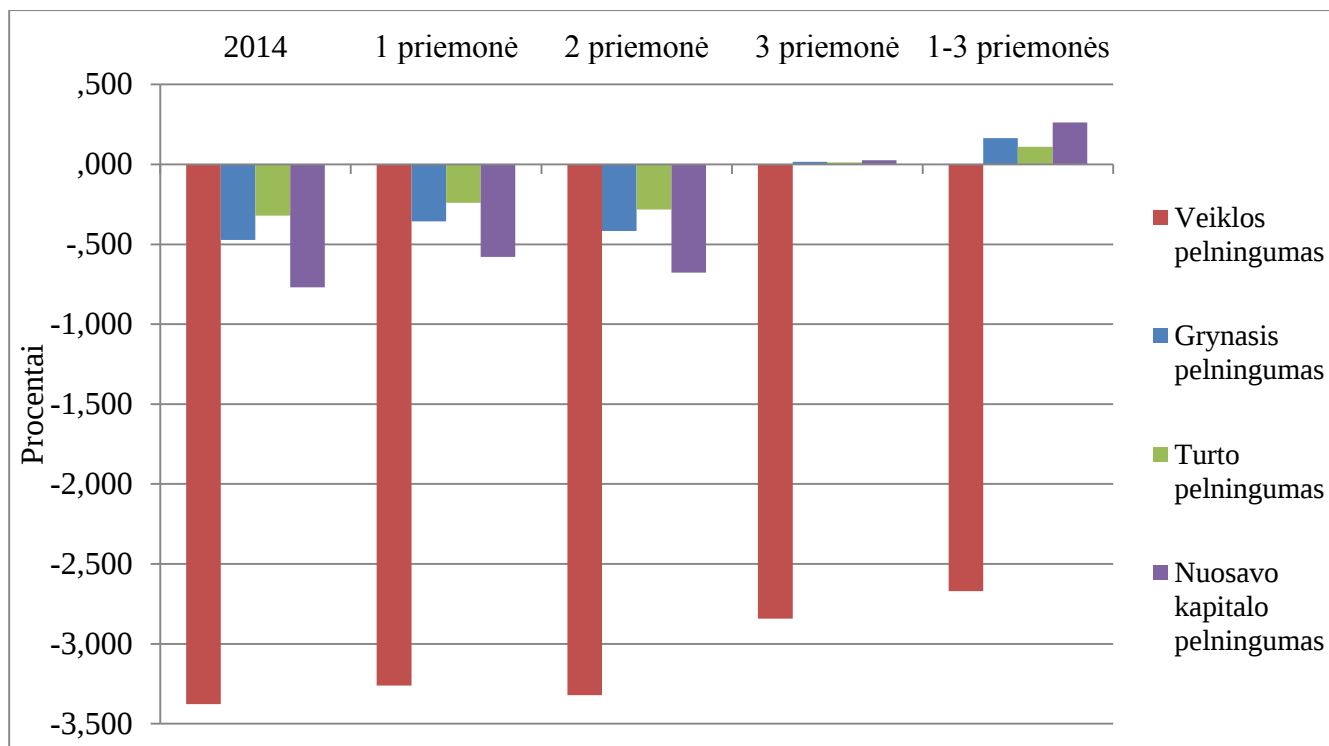
Grynojo pelno (nuostolių) pokyčiai pelno (nuostolių) ataskaitoje (18 lentelė) atspindi ir projektuojamų balansų (19 lentelė) eilutėje „ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)“, kuri sąlygoja nepaskirstyto pelno (nuostolių) pokyčius. Pritaikius 1 priemonę, nepaskirstyti nuostoliai sumažėtų 24,70%, 2 priemonę – 11,84%, 3 priemonę – 103,54% - UAB „X“ uždirbtų grynojo pelno. Pritaikius 1-3 priemones kartu, įmonės nepaskirstyti nuostoliai išaugtų 134,60%, UAB „X“ uždirbtų pelno.

Pokyčiai trumpalaikių įsiskolinimų straipsnyje atsiranda tik taikant 3 (dviejų nenaudojamų patalpų nuomos atsisakymas) ir 1-3 priemones dėl pelno mokesčio skaičiavimų šiais dviem atvejais. Pritaikius 3 priemonę, trumpalaikiai įsiskolinimai išaugtų 0,09%, o 1-3 priemones kartu – 0,14%.

19 lentelė. Bazinis ir projektuojami balansai

	2014m. €	1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	1-3 priemonės	Pokyčiai
Ilgalaikis turtas	4.789.905	4.789.905	4.789.905	4.789.905	4.789.905	-
Nematerialusis turtas	336	336	336	336	336	-
Materialusis turtas	4.783.793	4.783.793	4.783.793	4.783.793	4.783.793	-
Finansinis turtas	-	-	-	-	-	-
Kitas ilgalaikis turtas	5.776	5776	5.776	5.776	5.776	-
Trumpalaikis turtas	2.553.272	2.559.074	2.556.052	2.579.831	2.588.413	35.141
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	2.107.490	2.107.490	2.107.490	2.107.490	2.107.490	-
Per vienerius metus gautinos sumos	376.689	376.689	376.689	376.689	376.689	-
Kitas trumpalaikis turtas	6.335	6.335	6.335	6.335	6.335	-
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	62.759	68.561	65.539	89.318	97.900	35.141
Turtas iš viso	7.343.177	7.348.979	7.345.957	7.369.736	7.378.318	35.141
Nuosavas kapitalas	3.052.302	3.058.104	3.055.082	3.076.621	3.083.916	31.614
Kapitalas	570.679	570.679	570.679	570.679	570.679	-
Perkainojimo rezervas (rezultatai)	2.089.911	2.089.911	2.089.911	2.089.911	2.089.911	-
Rezervai	201.878	201.878	201.878	201.878	201.878	-
Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	189.833	195.635	192.613	214.152	221.447	31.614
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	(23.488)	(17.686)	(20.708)	831	8.126	31.614
Ankstesniųjų metų pelnas (nuostoliai)	213.321	213.321	213.321	213.321	213.321	-
Dotacijos, subsidijos	-	-	-	-	-	-
Mokėtinų sumų ir įsipareigojimai	4.290.876	4.290.876	4.290.876	4.293.116	4.294.403	3.527
Po vienerių metų mokėtinų sumų ir ilgalaikiai įsipareigojimai	1.725.399	1.725.399	1.725.399	1.725.399	1.725.399	-
Per vienerius metus mokėtinų sumų ir trumpalaikiai įsipareigojimai	2.565.477	2.565.477	2.565.477	2.567.717	2.569.004	3.527
Nuosavas kapitalas ir įsipareigojimai iš viso	7.343.177	7.348.979	7.345.957	7.369.736	7.378.318	35.141

Įtaka santykiniam pelningumo rodikliams. Įgyvendinus pasiūlytas veiklos sąnaudų mažinimo priemones, įmonės UAB „X“ santykiniai pelningumo rodikliai pasikeistų atitinkamai, išskyrus bendrojo pelningumo rodiklį (žr. 10 priedą), kadangi nei pardavimai, nei savikaina nepasikeitė. Perskaičiuoti pelningumo rodikliai pateikti 19 paveiksle.

19 pav. Perskaičiuoti UAB „X“ pelningumo rodikliai

Iš 19 paveikslo matyti, kad veiklos pelningumas, pritaikius visas sąnaudų mažinimo priemones, vis dar išliktų neigiamas, tačiau pastebima, kad rodiklis po truputį gerėja – lyginant bazinius 2014m. ir įgyvendinus 1-3 priemones, rodiklis išaugtų 21,01%. Grynasis, turto ir nuosavo kapitalo pelningumai taip pat išliktų neigiami, jei būtų įgyvendinama 1 arba 2 veiklos sąnaudų mažinimo priemonė. Tuo tarpu įgyvendinus 3 priemonę arba visas pasiūlytas priemones kartu, šie trys pelningumo rodikliai taptų teigiamais, nors rekomenduojamų ribų dar nesiektų.

Apibendrinus atliktus projektinius skaičiavimus galima teigti, kad pasirinktas sąnaudų mažinimo metodas, siekiant pagerinti įmonės UAB „X“ pelningumą, buvo veiksmingas, kadangi sumažinus ryšių, automobilių nuomos ir patalpų nuomos sąnaudas įmonės grynasis pelningumas pasiekė teigiamą reikšmę.

IŠVADOS

1. Atlikus UAB „X“ finansinę 2012-2014m. veiklos analizę nustatyta, kad:
 - Beveik visi apskaičiuoti santykiniai rodikliai yra žemesni už vidutinius pramonės šakos rodiklius.
 - Įmonė UAB „X“ susiduria su tokios problemomis: apyvartinio kapitalo trūkumu, mažu likvidumu, žemais pelningumo rodikliais (grynasis pelningumas svyravo tarp - 0,96 (2013m.) ir 0,99 (2014m.)).
2. Išanalizavus metodinę ir mokslinę literatūrą nustatyta, kad:
 - Pelningumas apibrėžiamas kaip įmonės gebėjimas uždirbti pelną ir yra vienas iš pagrindinių veiklą atspindinčių indikatorių.
 - Remiantis mokslinės literatūros autoriais, pelningumo veiksniai galima išskirti į vidinius ir išorinius. Kadangi išoriniai veiksniai yra sąlygojami makroaplinkos ir rinkos, įmonė gali keisti tik vidinių veiksmų poveikį pelningumui.
 - Pelningumo analizė padeda nustatyti pelningumo veiksniai, jų veikimo kryptį bei pokyčius. Dažniausiai naudojamas analizės metodas yra pelningumo rodiklių analizė.
 - Pelningumo rodikliai yra grupuojami į pardavimo ir grąžos rodiklius. Praktikoje dažniausiai naudojami rodikliai yra: bendrasis pelningumas, veiklos pelningumas, grynasis pelningumas, turto pelningumas ir nuosavo kapitalo pelningumas.
 - Padidinti pelningumo rodiklį galima dviem būdais: mažinant sąnaudas arba didinant pajamas. Skirtingi autoriai siūlo skirtingas priemones pelningumui pagerinti.
3. Atlikus finansinius, ekonominius skaičiavimus nustatyta, kad:
 - Tinkamiausias metodas padidinti įmonės UAB „X“ pelningumą yra sąnaudų mažinimas. Šiam tikslui pasiekti tikslinga mažinti veiklos sąnaudas, kadangi visu analizuojamu 2012-2014m. laikotarpiu jos išaugo 13,70%, ir sudaro žymią dalį (daugiau nei 40%) pelno (nuostolių) ataskaitos struktūroje.
 - Bendrosios ir administracinės sąnaudos sudaro reikšmingą veiklos sąnaudų dalį – daugiau nei 93%. Atlikus detalią šių sąnaudų analizę paaiškėjo, kad nuomos ir eksploatacinės bei ryšių sąnaudos gali būti mažinamos, siekiant padidinti UAB „X“ pelningumą.
 - Remiantis atliktu ryšių operatorių teikiamų paslaugų paketo ir kainos palyginimu, pakeitus dabartinį mobilaus telefono operatorių Bitė į Tele2, ryšių sąnaudas galima sumažinti 5 802 € per metus.
 - Atsisakius dviejų atsarginių automobilių nuomos, sąnaudas automobilių nuomai sumažinti galima 2 780 € per metus.

- Remiantis atlikta nuomojamų ir subnuomojamų patalpų lyginamąja analize, veiklos sąnaudas, skirtas patalpų nuomai ir eksploatacijai bei komunaliniams šių patalpų mokesčiams, sumažinti galima nutraukus dviejų nenaudojamų patalpų nuomos sutartis. Per metus būtų sutaupoma 26 559 €.
- Didžiausią įtaką pelningumų pokyčiams daro visų trijų veiklos sąnaudų mažinimo priemonių taikymas, kadangi grynasis, turto ir nuosavo kapitalo pelningumai taptų teigiami. Taikant šias priemones atskirai, grynasis pelningumas padidėtų: 1 priemonė - 0,19 proc. punkto, 2 priemonė – 0,09 proc. punkto, 3 priemonė – 0,80 proc. punkto. Gauti rezultatai rodo, kad mažiausiai pelningumus gerina 2 automobilių nuomos atsisakymas, o labiausiai didina – 2 patalpų nuomos sutarčių nutraukimas ir proporciškas komunalinių paslaugų sąnaudų mažinimas. Todėl rekomenduoju įmonei UAB „X“ taikyti visas tris veiklos sąnaudų mažinimo priemones kartu, kadangi šias priemones įgyvendinti yra realu ir jos labiausiai padidintų įmonės pelningumą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Atrill, P. (2014). *Financial Management for Decision Makers*. Pearson Educational Limited, Edinburg, UK.
2. Bagdonas, E., & Railienė, G. (2013). *Finansų valdymo sprendimai*. Technologija, KTU, Kaunas.
3. Banks, E. (2010). *Dictionary of Finance, Investment and Banking*. Palgrave Macmillan, UK.
4. „Bitė“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://www.bite.lt/verslui/planai>
5. Brigham, E. F., & Ehrhardt, M. C. (2010). *Financial Management Theory and Practice*. South-Western Cengage Learning, 13th Edn. (ISBN: 1439078106), 1184.
6. Buckiūnienė, O. (2002). *Įmonių finansai* (pp. 80–84). Ciklonas, Vilnius.
7. Bull, R. (2008). *Financial Ratios: How to use financial ratios to maximise value and success for your business*. CIMA Publishing, Oxford, UK.
8. „Cgates“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://www.cgates.lt/lt/paslaugos-verslui/internetas-verslui>
9. Clayman, M. R., Fridson, M. S., & Troughton, G. H. (2008). *Corporate Finance*. Hoboken [N.J.]: Wiley.
10. „CSC TELECOM“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://csc.lt/lt/internetas/interneto-paslaugos/internetas-verslui/>
11. Deloof, M. (2003). *Does Working Capital Management Affect Profitability of Belgian Firms?* Journal of Business Finance, 30(3-4), 573–588.
12. *Dictionary of Finance and Banking*. (2005). Oxford University Press, New York, USA.
13. Diewert, W. E. (2014). *Decompositions of Profitability Change using Cost Functions*. Journal of Econometrics, 183(1), 58–66.
14. Drury, C., & Tayles, M. (2006). *Profitability analysis in UK organizations: An exploratory study*. The British Accounting Review, 38(4), 405–425.
15. „Elekta“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://www.elekta.lt/images/Mokejimoplanas120Plius.pdf>
16. Evans, B. L. S. (2013). *Ten Surefire Ways to Improve Profitability*. Home Builder University, USA, 5–7.
17. Feeny, S. (2002). *Determinants of Profitability: Australian Evidence Using Tax Entities*. Economic Analysis and Policy, 32(2), 181–202.
18. Finch, B. (2010). *Effective Financial Management: Creating success*. Kogan Page, US.

19. Gamze, V., Sokmen, A. G., & Cetenak, E. H. (2012). *Affects of Working Capital Management on Firm ' s Performance: Evidence from Turkey*. International Journal of Economics and Financial Issues, 2(4), 488–495.
20. Görg, H., & Hanley, A. (2004). *Does Outsourcing Increase Profitability?* The Economic and Social Review, 35(3), 267–288.
21. Gronskas, V. (2006). *Ekonominė analizė*. Technologija, KTU, Kaunas.
22. Hayden, B. (2013). *Increasing profitability*. Atom Content Marketing.
23. Hawkins, A. (2010). *100 Great Cost-Cutting Ideas*. Marshall Cavendish Business, London, UK.
24. Hofstrand, D. (2009). *Understanding Profitability*. Iowa State University Extension, (December).
25. Juozaitienė, L. (2007). *Įmonės finansai: analizė ir valdymas*. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
26. Khalad, A., & Mazila, M.-Y. (2011). *Comparison between Financial Ratios Analysis and Balanced Scorecard*. 3(4), 618–622.
27. Lermack, H. (2003). *Steps to a basic company financial analysis*. Philadelphia University, Philadelphia, USA.
28. Lesáková, L. (2007). *Uses and Limitations of Profitability Ratio Analysis in Managerial Practice*. 5th International Conference on Management, Enterprise and Benchmarking. Budapest, Hungary, 259–264.
29. Lietuvos Respublikos terminų bankas. (2005). [Žiūrėta 2015-04-23]. Prieiga per internetą: <http://terminai.vlkk.lt/pls/tb/tb.result>
30. Mackevičius, J., Giriūnas, L., & Valkauskas, R. (2014). *Finansinė analizė*. Vilniaus universiteto leidykla, Vilnius.
31. Mackevičius, J., & Poškaitė, D. (1998). *Finansinė analizė*. Katalikų pasalis, Vilnius.
32. Maulevičius, S. (2010). *Strateginė verslo logika*. Verslo Banga, 4–5.
33. „Meganet“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://www.meganet.lt/internetas/sviesolaidinis-internetas/>
34. Melicher, R. W., & Norton, E. A. (2003). *Finance. Introduction to Institutions, Investments, and Management*. John Wiley & Sons, Inc. USA.
35. Nedzveckas, J., Bagdzevičienė, R., & Dapkus, R. (2003). *Organizacijos finansinių išteklių valdymas*. Technologija, Kaunas.
36. Nunes, P. M., Viveiros, A., & Serrasqueiro, Z. (2012). *Are the determinants of young SME profitability different? Empirical evidence using dynamic estimators*. Journal of Business Economics and Management, 13(3), 443–470.

37. „Omintel“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://www.omnitel.lt/verslui/planai-ir-paslaugos/mokejimo-planai-verslui/planai-pro/67309>
38. Parkitna, A., & Sadowska, B. (2011). *Factors Determining the Profitability of Enterprises - Influence Assessment*. Operations Research and Divisions, (2).
39. Peresiamy, P. (2010). *A Textbook of Financial Cost and Management Accounting*. Himalaya Publishing House, Mumbai.
40. Pometko, A. (2011). *Aštuonios pelningumo strategijos*. [Žiūrėta 2015-04-13]. Prieiga per internetą: <http://www.verslas.in/astuonios-pelningumo-strategijos/>
41. Ross, S. R. W., Jordan, B., Mazin, A., & Abidin, Z. P. (2007). *Financial Management Fundamentals in Malaysia*. McGraw-Hill, Malaysia.
42. Shareholders' Association Australian. (2010). *Top 15 Financial Ratios*. Lincoln Indicators Pty Ltd.
43. Statistikos departamento duomenys. [Žiūrėta 2015-03-04]. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles46>
44. Stierwald, A. (2009). *Determinants of Firm Profitability - The Effect of Productivity and its Persistence*, 61(0).
45. Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba. (2015). *Ryšių ir duomenų perdavimo paslaugų teikėjai*. [Žiūrėta 2015-04-27]. Prieiga per internetą: <http://www.rrt.lt/lt/verslui/salygos-veiklai/paslaugu-teikejai.html>
46. „Tele2“, UAB informacija. [Žiūrėta 2015-04-06]. Prieiga per internetą: <http://tele2.lt/verslui/pigiau-verslui/>
47. Tofeeq, J. (1997). *Principles of Financial Management*. Alexandria: Modern University Office, Egypt.
48. UAB „X“ informacija už 2012-2014m.
49. Wileman, A. (2009). *Sąnaudų apkaupymas*. UAB Logotipas, Vilnius.
50. Wilson, A. S., & Perumal, A. (2010). *Waging war on complexity costs: reshape your cost structure, free up cash flows, and boost productivity by attacking process, product, and organizational complexity*. Mc Graw Hill, US.
51. Žigienė, G. (2006). *Įmonės Finansų Analizės Teoriniai Aspektai: metodinė priemonė*. VU KHF Taryba.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. balansas, Lt

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
ILGALAIKIS TURTAS			
Nematerialusis turtas	59	1 820	1 160
Programinė įranga	59	1 820	1 160
Materialusis turtas	18 716 094	18 130 568	16 517 482
Žemė	2 447 795	2 447 795	2 447 795
Pastatai ir statiniai	12 787 857	11 696 305	10 491 022
Kita įranga	113 261	87 276	90 380
Transporto priemonės	208 556	174 190	147 253
Kitas materialusis turtas	2	1	-
Investicinis turtas	3 158 623	3 725 001	3 341 032
Pastatai	3 158 623	3 725 001	3 341 032
Finansinis turtas	-	-	-
Kitas ilgalaikis turtas	50 754	61 660	19 942
<i>Ilgalaikis turtas iš viso</i>	<i>18 766 907</i>	<i>18 194 048</i>	<i>16 538 584</i>
TRUMPALAIKIS TURTAS			
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	5 939 299	7 117 938	7 276 743
Atsargos	5 832 885	6 728 231	7 098 598
Pirktos prekės, skirtos perparduoti	5 832 885	6 728 231	7 098 598
Išankstiniai apmokėjimai	106 414	389 707	178 145
Per vienerius metus gautinos sumos	1 639 512	1 572 348	1 300 631
Pirkėjų įsiskolinimas	1 617 030	1 555 026	1 239 313
Kitos gautinos sumos	22 482	17 322	61 318
Kitas trumpalaikis turtas	3 489	2 889	21 872
Kitas trumpalaikis turtas	3 489	2 889	21 872
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	186 321	184 655	216 693
Pinigai kasoje	52 176	49 611	29 912
Pinigai banke	134 145	135 044	186 781
<i>Trumpalaikis turtas iš viso</i>	<i>7 768 621</i>	<i>8 877 830</i>	<i>8 815 939</i>
TURTAS IŠ VISO	26 535 528	27 071 878	25 354 523

(lentelės tęsinys kitame lape)

1 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. balansas, Lt (tęsinys)

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
NUOSAVAS KAPITALAS			
Kapitalas	1 970 442	1 970 442	1 970 442
Įstatinis (pasirašytasis)	1 970 442	1 970 442	1 970 442
Perkainojimo rezervas (rezultatai)	7 725 183	7 463 114	7 216 045
Rezervai	697 044	697 044	697 044
Privalomasis	197 044	197 044	197 044
Kiti rezervai	500 000	500 000	500 000
Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	588 429	736 555	655 456
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	158 986	(160 189)	(81 099)
Ankstesniųjų metų pelnas (nuostoliai)	429 443	896 744	736 555
<i>Nuosavas kapitalas iš viso</i>	<i>10 981 098</i>	<i>10 867 155</i>	<i>10 538 987</i>
DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	-	-	-
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI			
Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	6 188 164	5 940 515	5 957 456
Finansinės skolos	5 226 842	5 035 021	5 108 013
Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	110 243	69 357	24 463
Kredito įstaigoms	5 116 599	4 965 664	5 083 550
Gauti išankstiniai apmokėjimai	67 666	40 353	41 358
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	893 656	865 141	808 085
Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	9 366 266	10 264 208	8 858 080
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	1 270 476	1 141 016	531 708
Finansinės skolos	3 999 017	4 287 683	4 549 044
Kredito įstaigoms	3 629 186	3 629 185	3 629 187
Kitos skolos	369 831	658 498	919 857
Skolos tiekėjams	2 996 751	3 538 331	2 426 246
Gauti išankstiniai apmokėjimai	430 987	444 724	541 083
Pelno mokesčio įsipareigojimai	-	-	-
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	255 471	302 902	304 919
Mokesčiai	397 331	486 801	454 826
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	16 233	62 751	50 254
<i>Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai iš viso</i>	<i>15 554 430</i>	<i>16 204 723</i>	<i>14 815 536</i>
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI IŠ VISO	26 535 528	27 071 878	25 354 523

2 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. pelno (nuostolių) ataskaita, Lt

	2012 m.	2013 m.	2014 m.
PARDAVIMO PAJAMOS	16 105 228	16 756 465	17 141 537
Perparduotų prekių pajamos	15 515 352	15 962 032	16 320 916
Suteiktų paslaugų pajamos	589 876	794 433	820 621
PARDAVIMO SAVIKAINA	9 832 434	9 970 556	10 191 468
BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	6 272 794	6 785 909	6 950 069
VEIKLOS SĄNAUDOS	6 621 976	7 085 808	7 529 144
Pardavimo	411 851	286 895	350 575
Bendrosios ir administracinės	6 210 125	6 798 913	7 178 569
TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	(349 182)	(299 899)	(579 075)
KITA VEIKLA	587 225	662 692	943 984
Pajamos	700 943	788 875	1 076 419
Sąnaudos	113 718	126 183	132 435
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	(548 668)	(503 527)	(405 055)
Pajamos	5 598	15 977	26 433
Sąnaudos	554 266	519 504	431 488
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	(310 625)	(140 734)	(40 146)
PAGAUTĖ	-	-	-
NETEKIMAI	-	-	-
PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	(310 625)	(140 734)	(40 146)
PELNO MOKESTIS	(469 611)	19 455	40 953
GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	158 986	(160 189)	(81 099)

3 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. balanso horizontali analizė

	Horizontali analizė, Lt		Pokytis, %		Pokytis per laikotarpį, %
	2013	2014	2013	2014	
ILGALAIKIS TURTAS					
Nematerialusis turtas	1 761	(660)	2984,75	-36,26	1866,10
Programinė įranga	1 761	(660)	2984,75	-36,26	1866,10
Materialusis turtas	(585 526)	(1 613 086)	-3,13	-8,90	-11,75
Žemė	-	-	0,00	0,00	0,00
Pastatai ir statiniai	(1 091 552)	(1 205 283)	-8,54	-10,30	-17,96
Kita įranga	(25 985)	3 104	-22,94	3,56	-20,20
Transporto priemonės	(34 366)	(26 937)	-16,48	-15,46	-29,39
Kitas materialusis turtas	(1)	(1)	-50,00	-100,00	-100,00
Investicinis turtas	566 378	(383 969)	17,93	-10,31	5,77
Pastatai	566 378	(383 969)	17,93	-10,31	5,77
Finansinis turtas	-	-	-	-	-
Kitas ilgalaikis turtas	10 906	(41 718)	21,49	-67,66	-60,71
<i>Ilgalaikis turtas iš viso</i>	<i>(572 859)</i>	<i>(1 655 464)</i>	<i>-3,05</i>	<i>-9,10</i>	<i>-11,87</i>
TRUMPALAIKIS TURTAS					
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	1 178 639	158 805	19,84	2,23	22,52
Atsargos	895 346	370 367	15,35	5,50	21,70
Pirktos prekės, skirtos perparduoti	895 346	370 367	15,35	5,50	21,70
Išankstiniai apmokėjimai	283 293	(211 562)	266,22	-54,29	67,41
Per vienerius metus gautinos sumos	(67 164)	(271 717)	-4,10	-17,28	-20,67
Pirkėjų įsiskolinimas	(62 004)	(315 713)	-3,83	-20,30	-23,36
Kitos gautinos sumos	(5 160)	43 996	-22,95	253,99	172,74
Kitas trumpalaikis turtas	(600)	18 983	-17,20	657,08	526,88
Kitas trumpalaikis turtas	(600)	18 983	-17,20	657,08	526,88
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	(1 666)	32 038	-0,89	17,35	16,30
Pinigai kasoje	(2 565)	(19 699)	-4,92	-39,71	-42,67
Pinigai banke	899	51 737	0,67	38,31	39,24
<i>Trumpalaikis turtas iš viso</i>	<i>1 109 209</i>	<i>(61 891)</i>	<i>14,28</i>	<i>-0,70</i>	<i>13,48</i>
TURTAS IŠ VISO	536 350	(1 717 355)	2,02	-6,34	-4,45

(lentelės tęsinys kitame lape)

3 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. balanso horizontali analizė (tęsinys)

	Horizontali analizė, Lt		Pokytis, %		Pokytis per laikotarpį, %
	2013	2014	2013	2014	
NUOSAVAS KAPITALAS					
Kapitalas	-	-	0,00	0,00	0,00
Įstatinis (pasirašytasis)	-	-	0,00	0,00	0,00
Perkainojimo rezervas (rezultatai)	(262 069)	(247 069)	-3,39	-3,31	-6,59
Rezervai	-	-	0,00	0,00	0,00
Privalomasis	-	-	0,00	0,00	0,00
Kiti rezervai	-	-	0,00	0,00	0,00
Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	148 126	(81 099)	25,17	-11,01	11,39
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	(319 175)	79 090	-200,76	-49,37	-151,01
Ankstesniųjų metų pelnas (nuostoliai)	467 301	(160 189)	108,82	-17,86	71,51
<i>Nuosavas kapitalas iš viso</i>	<i>(113 943)</i>	<i>(328 168)</i>	<i>-1,04</i>	<i>-3,02</i>	<i>-4,03</i>
DOTACIJOS, SUBSIDIJOS					
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI					
Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	(247 649)	16 941	-4,00	0,29	-3,73
Finansinės skolos	(191 821)	72 992	-3,67	1,45	-2,27
Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	(40 886)	(44 894)	-37,09	-64,73	-77,81
Kredito įstaigoms	(150 935)	117 886	-2,95	2,37	-0,65
Gauti išankstiniai apmokėjimai	(27 313)	1 005	-40,36	2,49	-38,88
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	(28 515)	(57 056)	-3,19	-6,59	-9,58
Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	897 942	(1 406 128)	9,59	-13,70	-5,43
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	(129 460)	(609 308)	-10,19	-53,40	-58,15
Finansinės skolos	288 666	261 361	7,22	6,10	13,75
Kredito įstaigoms	(1)	2	0,00	0,00	0,00
Kitos skolos	288 667	261 359	78,05	39,69	148,72
Skolos tiekėjams	541 580	(1 112 085)	18,07	-31,43	-19,04
Gauti išankstiniai apmokėjimai	13 737	96 359	3,19	21,67	25,55
Pelno mokesčio įsipareigojimai	-	-	-	-	
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	47 431	2 017	18,57	0,67	19,36
Mokesčiai	89 470	(31 975)	22,52	-6,57	14,47
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	46 518	(12 497)	286,56	-19,92	209,58
<i>Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai iš viso</i>	<i>650 293</i>	<i>(1 389 187)</i>	<i>4,18</i>	<i>-8,57</i>	<i>-4,75</i>
NUOSAVAS KAPITALAS IR ISIPAREIGOJIMAI IŠ VISO	536 350	(1 717 355)	2,02	-6,34	-4,45

4 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. pelno (nuostolių) ataskaitos horizontali analizė

	Horizontali analizė, Lt		Pokytis, %		Pokytis per laikotarpį, %
	2013	2014	2013	2014	
PARDAVIMO PAJAMOS	651 237	385 072	4,04	2,30	6,43
Perparduotų prekių pajamos	446 680	358 884	2,88	2,25	5,19
Suteiktų paslaugų pajamos	204 557	26 188	34,68	3,30	39,12
PARDAVIMO SAVIKAINA	138 122	220 912	1,40	2,22	3,65
BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	513 115	164 160	8,18	2,42	10,80
VEIKLOS SĄNAUDOS	463 832	443 336	7,00	6,26	13,70
Pardavimo	(124 956)	63 680	-30,34	22,20	-14,88
Bendrosios ir administracinės	588 788	379 656	9,48	5,58	15,59
TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	49 283	(279 176)	-14,11	93,09	65,84
KITA VEIKLA	75 467	281 292	12,85	42,45	60,75
Pajamos	87 932	287 544	12,54	36,45	53,57
Sąnaudos	12 465	6 252	10,96	4,95	16,46
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	45 141	98 472	-8,23	-19,56	-26,17
Pajamos	10 379	10 456	185,41	65,44	372,19
Sąnaudos	(34 762)	(88 016)	-6,27	-16,94	-22,15
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	169 891	100 588	-54,69	-71,47	-87,08
PAGAUTĖ	-	-	-	-	-
NETEKIMAI	-	-	-	-	-
PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	169 891	100 588	-54,69	-71,47	-87,08
PELNO MOKESTIS	489 066	21 498	-104,14	110,50	-108,72
GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	(319 175)	79 090	-200,76	-49,37	-151,01

5 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. balanso vertikali analizė

	Vertikali analizė, %			Pokytis, proc. punktais		Pokytis per laikotarpį, proc.punktais
	2012	2013	2014	2013	2014	
ILGALAIKIS TURTAS						
Nematerialusis turtas	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00
Kitas nematerialusis turtas	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00
Materialusis turtas	70,53	66,97	65,15	-3,56	-1,83	-5,39
Žemė	9,22	9,04	9,65	-0,18	0,61	0,43
Pastatai ir statiniai	48,19	43,20	41,38	-4,99	-1,83	-6,81
Kita įranga	0,43	0,32	0,36	-0,10	0,03	-0,07
Transporto priemonės	0,79	0,64	0,58	-0,14	-0,06	-0,21
Kitas materialusis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Investicinis turtas	11,90	13,76	13,18	1,86	-0,58	1,27
Pastatai	11,90	13,76	13,18	1,86	-0,58	1,27
Finansinis turtas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kitas ilgalaikis turtas	0,19	0,23	0,08	0,04	-0,15	-0,11
<i>Ilgalaikis turtas iš viso</i>	<i>70,72</i>	<i>67,21</i>	<i>65,23</i>	<i>-3,52</i>	<i>-1,98</i>	<i>-5,49</i>
TRUMPALAIKIS TURTAS						
Atsargos, išankstiniai apmokėjimai ir nebaigtos vykdyti sutartys	22,38	26,29	28,70	3,91	2,41	6,32
Atsargos	21,98	24,85	28,00	2,87	3,14	6,02
Pirktos prekės, skirtos perparduoti	21,98	24,85	28,00	2,87	3,14	6,02
Išankstiniai apmokėjimai	0,40	1,44	0,70	1,04	-0,74	0,30
Per vienerius metus gautinos sumos	6,18	5,81	5,13	-0,37	-0,68	-1,05
Pirkėjų įsiskolinimas	6,09	5,74	4,89	-0,35	-0,86	-1,21
Kitos gautinos sumos	0,08	0,06	0,24	-0,02	0,18	0,16
Kitas trumpalaikis turtas	0,01	0,01	0,09	0,00	0,08	0,07
Kitas trumpalaikis turtas	0,01	0,01	0,09	0,00	0,08	0,07
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	0,70	0,68	0,85	-0,02	0,17	0,15
Pinigai kasoje	0,20	0,18	0,12	-0,01	-0,07	-0,08
Pinigai banke	0,51	0,50	0,74	-0,01	0,24	0,23
<i>Trumpalaikis turtas iš viso</i>	<i>29,28</i>	<i>32,79</i>	<i>34,77</i>	<i>3,52</i>	<i>1,98</i>	<i>5,49</i>
TURTAS IŠ VISO	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00

(lentelės tęsinys kitame lape)

5 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. balanso vertikali analizė (tęsinys)

	Vertikali analizė, %			Pokytis, proc. punktais		Pokytis per laikotarpį, proc.punktais
	2012	2013	2014	2013	2014	
NUOSAVAS KAPITALAS						
Kapitalas	7,43	7,28	7,77	-0,15	0,49	0,35
Įstatinis (pasirašytasis)	7,43	7,28	7,77	-0,15	0,49	0,35
Perkainojimo rezervas (rezultatai)	29,11	27,57	28,46	-1,54	0,89	-0,65
Rezervai	2,63	2,57	2,75	-0,05	0,17	0,12
Privalomasis	0,74	0,73	0,78	-0,01	0,05	0,03
Kiti rezervai	1,88	1,85	1,97	-0,04	0,13	0,09
Nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai)	2,22	2,72	2,59	0,50	-0,14	0,37
Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)	0,60	-0,59	-0,32	-1,19	0,27	-0,92
Ankstesniųjų metų pelnas (nuostoliai)	1,62	3,31	2,91	1,69	-0,41	1,29
<i>Nuosavas kapitalas iš viso</i>	<i>41,38</i>	<i>40,14</i>	<i>41,57</i>	<i>-1,24</i>	<i>1,42</i>	<i>0,18</i>
DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	-	-	-	-	-	-
MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI						
Po vienerių metų mokėtinos sumos ir ilgalaikiai įsipareigojimai	23,32	21,94	23,50	-1,38	1,55	0,18
Finansinės skolos	19,70	18,60	20,15	-1,10	1,55	0,45
Lizingo (finansinės nuomos) ar panašūs įsipareigojimai	0,42	0,26	0,10	-0,16	-0,16	-0,32
Kredito įstaigoms	19,28	18,34	20,05	-0,94	1,71	0,77
Gauti išankstiniai apmokėjimai	0,26	0,15	0,16	-0,11	0,01	-0,09
Atidėtojo mokesčio įsipareigojimas	3,37	3,20	3,19	-0,17	-0,01	-0,18
Per vienerius metus mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	35,30	37,91	34,94	2,62	-2,98	-0,36
Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis	4,79	4,21	2,10	-0,57	-2,12	-2,69
Finansinės skolos	15,07	15,84	17,94	0,77	2,10	2,87
Kredito įstaigoms	13,68	13,41	14,31	-0,27	0,91	0,64
Kitos skolos	1,39	2,43	3,63	1,04	1,20	2,23
Skolos tiekėjams	11,29	13,07	9,57	1,78	-3,50	-1,72
Gauti išankstiniai apmokėjimai	1,62	1,64	2,13	0,02	0,49	0,51
Pelno mokesčio įsipareigojimai						
Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai	0,96	1,12	1,20	0,16	0,08	0,24
Mokesčiai	1,50	1,80	1,79	0,30	0,00	0,30
Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai įsipareigojimai	0,06	0,23	0,20	0,17	-0,03	0,14
<i>Mokėtinos sumos ir įsipareigojimai iš viso</i>	<i>58,62</i>	<i>59,86</i>	<i>58,43</i>	<i>1,24</i>	<i>-1,42</i>	<i>-0,18</i>
NUOSAVAS KAPITALAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI IŠ VISO	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00

6 PRIEDAS. UAB „X“ 2012-2014m. pelno (nuostolių) ataskaitos vertikali analizė

	Vertikali analizė, %			Pokytis, proc. punktais		Pokytis per laikotarpį, proc.punktais
	2012	2013	2014	2013	2014	
PARDAVIMO PAJAMOS	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00
Perparduotų prekių pajamos	96,34	95,26	95,21	-1,08	-0,05	-1,12
Suteiktų paslaugų pajamos	3,66	4,74	4,79	1,08	0,05	1,12
PARDAVIMO SAVIKAINA	61,05	59,50	59,45	-1,55	-0,05	-1,60
BENDRASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	38,95	40,50	40,55	1,55	0,05	1,60
VEIKLOS SĄNAUDOS	41,12	42,29	43,92	1,17	1,64	2,81
Pardavimo	2,56	1,71	2,05	-0,85	0,33	-0,51
Bendrosios ir administracinės	38,56	40,57	41,88	2,02	1,30	3,32
TIPINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-2,17	-1,79	-3,38	0,38	-1,59	-1,21
KITA VEIKLA	3,65	3,95	5,51	0,31	1,55	1,86
Pajamos	4,35	4,71	6,28	0,36	1,57	1,93
Sąnaudos	0,71	0,75	0,77	0,05	0,02	0,07
FINANSINĖ IR INVESTICINĖ VEIKLA	-3,41	-3,00	-2,36	0,40	0,64	1,04
Pajamos	0,03	0,10	0,15	0,06	0,06	0,12
Sąnaudos	3,44	3,10	2,52	-0,34	-0,58	-0,92
ĮPRASTINĖS VEIKLOS PELNAS (NUOSTOLIAI)	-1,93	-0,84	-0,23	1,09	0,61	1,69
PAGAUTĖ	-	-	-	-	-	-
NETEKIMAI	-	-	-	-	-	-
PELNAS (NUOSTOLIAI) PRIEŠ APMOKESTINIMĄ	-1,93	-0,84	-0,23	1,09	0,61	1,69
PELNO MOKESTIS	-2,92	0,12	0,24	3,03	0,12	3,15
GRYNASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	0,99	-0,96	-0,47	-1,94	0,48	-1,46

7 PRIEDAS. UAB „X“ 2012m. nuomojamų ir subnuomojamų patalpų suvestinė

Nuomotojas	Nuomojamo turto adresas	Plotas	Kaina, kv.m.	Viso €, už metus	Subnuomininkas	Plotas
Nuomotojas1	Pramonės g. Šiauliai*	188,05	3,19	7.189		
	Pramonės g. Šiauliai*	10,52	12,65	1.597		
Nuomotojas2	Pramonės g.2 Šiauliai	200,00		1.564		
	Pramonės g.2 Šiauliai	200,00		6.256		
	Pramonės g.2 Šiauliai	287,00		5.985		
Nuomotojas3	Pramonės g.2 Šiauliai	287,00		997		
Nuomotojas4	Marijonų g. Panevėžys	283,81	3,77	8.299		
Nuomotojas5	Klaipėdos g. Panevėžys	224,27	4,34	11.692		
	Klaipėdos g. Panevėžys	224,27	1,45	1.624		
Nuomotojas6	Gandingos g., Plungė*	203,91	1,74	4.252		
Nuomotojas7	Tomo g. Klaipėda	69,00	8,80	2.954		
Nuomotojas8	Dubysos g. Klaipėda	1357,00		64.847	Subnuomininkas1	50
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas1	10
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas1	50
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas1	10
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas2	10
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas3	175
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas3	225
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas4	90
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas4	93
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas5	200
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas6	60
	Dubysos g. Klaipėda					35
	Dubysos g. Klaipėda				Subnuomininkas7	12
Nuomotojas9	Taikos g. Klaipėda	328,30	2,91	11.469		
Nuomotojas10	Terminalo g. Kauno raj.	240,00	5,00	14.400		
	Terminalo g. Kauno raj.	2508,00	3,50	105.336		
Nuomotojas11	Lukšio g. Vilnius	367,35	11,01	48.515		
	Lukšio g. Vilnius	57,11	10,14	6.947		
	Lukšio g. Vilnius	46,02	5,79	3.199		
	Lukšio g. Vilnius	424,46	1,16	5.901		
Nuomotojas12	Viršuliškių g. Vilnius*	761,59	2,90	19.852	Subnuomininkas8	260
	Viršuliškių g. Vilnius*				Subnuomininkas9	85
	Viršuliškių g. Vilnius*				Subnuomininkas10	110
	Viršuliškių g. Vilnius*				Subnuomininkas11	60
Nuomotojas13	Kalvarijų g. Vilnius*	255,32	4,05	3.106	Subnuomininkas12	117,6
	Kalvarijų g. Vilnius*	255,32	0,58	1.775		
Nuomotojas14	Šv.Stepono g. Vilnius*	41,14		1.408	Subnuomininkas13	41,14
Nuomotojas15	Šv.Stepono g. Vilnius*			1.720		
Nuomotojas16	Ozo g. Vilnius*	431,34	3,48	17.989	Subnuomininkas13	60
	Ozo g. Vilnius*	91,32	0,70	766	Subnuomininkas14	60
Nuomotojas17	Gedimino pr. Vilnius*	80,00	4,38	701		
	Gedimino pr. Vilnius*	80,00	8,76	7.009		
				367.346		

* pažymėti nuomojami objektai, kurie nenaudojami UAB „X“ veikloje

8 PRIEDAS. UAB „X“ 2013m. nuomojamų ir subnuomojamų patalpų suvestinė

Nuomotojas	Nuomojamas turtas/ Adresas	Plotas	Kaina, kv.m.	Viso €, už metus	Subnuomininkas	Plotas
Nuomotojas1	<u>Laisvės al. Kaunas*</u>	121,94	15,02	21.979		
Nuomotojas2	Terminalo g. Kauno raj.	183,02	5,09	11.179	Subnuomininkas1	240
		56,98	5,09	2.030		
			7,00	-		
		2508	3,59	108.045		
		120	5,09	2.443		
Nuomotojas3	Šv. Stepono g. Vilnius*	41,14		478	Subnuomininkas2	41,14
				2.346		
Nuomotojas4	P.Lukšio g. Vilnius	367,35	13,03	57.452		
		57,11	10,14	6.947		
		46,02	5,79	2.932		
Nuomotojas5	Dubysos g. Klaipėda	1347	4,34	70.221	Subnuomininkas3	225
		10	4,34	521		
					Subnuomininkas4	133
					Subnuomininkas5	10
					Subnuomininkas6	12
					Subnuomininkas7	93
					Subnuomininkas8	190
					Subnuomininkas9	200
					Subnuomininkas9	160
					Subnuomininkas10	50
					Subnuomininkas10	10
					Subnuomininkas11	100
Nuomotojas6	Taikos g. Klaipėda	338		11.469		
Nuomotojas7	Tomo g. Klaipėda	55,97		5.908		
Nuomotojas8	Stoties g. Plungė	303,29	2,61	1.212		
Nuomotojas9	Marijonų g. Panevėžys	250,52	1,88	4.245		
		33,29	1,45	434		
		250,52	2,61	1.959		
		33,29	1,45	145		
Nuomotojas10	Klaipėdos g. Panevėžys	224,27	2,90	7.794		
		238	2,90	8.272		
Nuomotojas11	Tilžės g. Šiauliai	790		3.830	Subnuomininkas12	222
	Pramonės g. Šiauliai*	143,5	2,03	3.200	Subnuomininkas13	1,5
Nuomotojas12	<u>Pramonės g. Šiauliai*</u>	143,5	2,03	3.491		
Nuomotojas13	Pramonės g.2 Šiauliai	188,05	3,19	1.797		
			3,77	6.372		
Nuomotojas14	Ozo g. Vilnius*	431,34	2,90	14.991	Subnuomininkas14	60
		91,32	0,70	766	Subnuomininkas15	60
Nuomotojas15	Gandingos g. Plungė*	203,91	1,74	3.721		
Nuomotojas16	Kalvarijų g. Vilnius*	255,32	4,05	1.249	Subnuomininkas16	117,6
				367.428		

* pažymėti nuomojami objektai, kurie nenaudojami UAB „X“ veikloje

Nuomojamas turtas – pažymėti objektai, kurie nėra subnuomojami ar panaudojami įmonės UAB „X“ veikloje bent 2m. iš eilės

9 PRIEDAS. UAB „X“ 2014m. nuomojamų ir subnuomojamų patalpų suvestinė

Nuomotojas	Nuomojamas turtas/ Adresas	Plotas	Kaina, kv.m.	Viso €, už metus	Subnuomininkas	Plotas
Nuomotojas1	<u>Laisvės al. Kaunas*</u>	121,94	15,13	22.143		
Nuomotojas2	Terminalo g. Kauno raj.	183,02	7,00	15.374	Subnuomininkas1	240
		56,98	7,20	4.921		
		2508,00	3,69	111.134		
		120,00	5,23	7.536		
Nuomotojas3	Šv. Stepono g. Vilnius*	41,14		1.911		41,14
Nuomotojas4	P.Lukšio g. Vilnius	367,35	13,03	57.452		
		57,11	10,14	6.947		
		46,02	5,79	3.199		
Nuomotojas5	Dubysos g. Klaipėda	1447,00	4,63	67.053	Subnuomininkas2	225
		1347,00	4,34	11.704	Subnuomininkas3	133
		10,00	4,34	521	Subnuomininkas4	10
					Subnuomininkas5	220
Nuomotojas6	Taikos g. Klaipėda	338,00		11.469		
Nuomotojas7	Tomo g. Klaipėda	55,97		5.908		
Nuomotojas8	Stoties g. Plungė	303,29	2,61	2.372		
			2,90	3.514		
			2,61	3.162		
			2,03	615		
Nuomotojas9	Marijonų g. Panevėžys	250,52	1,88	5.659		
		33,29	1,45	578		
Nuomotojas10	Klaipėdos g. Panevėžys	224,27	2,90	7.794		
		238,00	2,90	8.272		
Nuomotojas11	Pramonės g. Šiauliai*	200,00	7,24	17.377	Subnuomininkas6	122
Nuomotojas12	<u>Pramonės g. Šiauliai*</u>	143,50	2,03	3.491		
Nuomotojas13	Pramonės g.2 Šiauliai	188,05	2,90	6.536		
Nuomotojas14	Ozo g. Vilnius*	431,34	2,90	11.243		
		91,32	0,64	407		
Nuomotojas15	Konstitucijos pr. Vilnius*	230,00	1,45	2.387	Subnuomininkas7	30
			2,90	666		
				369.250		

* pažymėti nuomojami objektai, kurie nenaudojami UAB „X“ veikloje

Nuomojamas turtas – pažymėti objektai, kurie nėra subnuomojami ar panaudojami įmonės UAB „X“ veikloje bent 2m. iš eilės

10 PRIEDAS. Projektuojami UAB „X“ pelningumo rodikliai

	2014	1 priemonė	2 priemonė	3 priemonė	1-3 priemonės	Pokyčiai
Bendrasis pelningumas	40,55	40,55	40,55	40,55	40,55	-
Veiklos pelningumas	-3,38	-3,26	-3,32	-2,84	-2,67	0,71
Grynasis pelningumas	-0,47	-0,36	-0,42	0,02	0,16	0,64
Turto pelningumas	-0,32	-0,24	-0,28	0,01	0,11	0,43
Nuosavo kapitalo pelningumas	-0,77	-0,58	-0,68	0,03	0,26	1,03